Poštnina plačana v gotovini. Posamezna številka 1.25 Din.

DELAVSKA POLITIKA

Izhaja dvakrat tedensko, in sicer vsako sredo in vsako soboto.
Uredništvo in uprava: Maribor, Ruška cesta 5, poštni predal 22, telefon 2326.
Podružnice: Ljubljana, Delavska zbornica — Celje, Delavska zbornica — Trbovlje, Delavski dom — Jesenice, Delavski dom. — Rokopisi se ne vračajo. Nefrankirana pisma se vobče ne sprejemajo. — Reklamacije se ne frankirajo.

Malih oglasov, ki služijo v posredovanje in socialne namene delavstva ter nameščencev, stane vsaka beseda 50 para. — Malih oglasov trgovskega značaja stane beseda Din 1.—. V oglasnem delu stane petitna enostolpna vrsta Din 1.50. — Pri večjem številu objav popust. — Naročnina za Jugoslavijo znaša mesečno Din 10.—, za inozemstvo mesečno Din 15.—. Čekovni račun št. 14.335.

Štev. 36 Sobota, 2. maja 1936 Leto XI

Karl Kautsky:

Kapitalistična časopisna korupcija in delavstvo

Zbirati poročila z vsega sveta je za posameznika nemogoče. Časopisi so tisti aparati, ki zbirajo ta poročila in jih sporočajo ljudem. Ureditev in vzdrževanje takega aparata je nenavadno drago in postaja tem dražje, čimbolj se razvija svetovni promet. Zato so veliki dnevniki nujno **kapitalistična podjetja.**

Kapitalistični tisk nima nobene odgovornosti napram bravcem, na katere ne vpliva toliko z nazori, kakor s svojimi senzacijami. Zato je postalo časopisje še bolj **korumpirano,** kakor je parlamentarizem v svojih najbolj izmaličenih oblikah. Česar veliki dnevniki ne priobčijo, ne prodre v širšo javnost, kajti, kar ta tisk ne objavi, se za množico prebivalstva ni zgodilo, pa če je še tako vnebovpijoče. Zarotniško zamolčevanje meščanstvu neprijetnih dogodkov in naukov je hujše, kakor so bila nekoč inkvizitorska mučenja. **Najslabši inkvizitorji srednjega veka niso mogli vernih ljudi nesramneje voditi za nos,** zlorabljati, držati jih v nevednosti in demoralizirati, kakor to dela **kapitalistična žurnalistika.**

Ali ni sredstva, ki bi zlomilo brezmejno gospodarstvo korumpirane žurnalistike?

Razvoj proletariata sam podaja rešitev tiskovnega kakor marsikaterega drugega vprašanja.

Bravci in kupci meščanskih časopisov tvorijo pisano maso brez vsakih urejenih ali enotnih nazorov. Popolnoma drugače je z delavskim tiskom, ki je nenavadno odvisen od velikih delavskih organizacij.

Delavstvo je edini razred, ki ima res svoje **trajne organizacije** ne samo za dosego nekih dnevnih zahtev. — Proletariat si lahko ustvari svoj tisk potom svojih organizacij. Organizacija je tista, ki mora zbirati naročnike za delavsko časopisje. Kjer so **delavske organizacije res trdne, močne in razširjene,** lahko spravijo v življenje **dnevnik** in ga tudi vzdržujejo. Na ta način se zlomi monopol kapitala na tisk.

Ista okolščina, ki omogoča delavskemu časopisu, da obstoji brez vsakega ali z malo kapitala, napravlja delavski časopis odvisnega od bravcev. Ker črpa svojo moč iz delavskih organizacij, ki stoje za njim, pa ne iz kapitala, je dejansko v rokah delavskih organizacij, čeprav ni last strokovne ali politične organizacije.

Delavski tisk je kot nebo vzvišen nad meščanskim. Moralno, razumsko in že po samih sredstvih, s katerimi se vzdržuje. Naš tisk je ostal **vedno čist** in najbolj umazani obrekovalci delavskega gibanja se še nikdar niso upali, da bi mu očitali podkupljivost.

Kapitalistični tisk je sredstvo, da se prebivalstvo udinja političnim in gospodarskim naklepom kapitalistov, je sredstvo za poneumnevanje in demoraliziranje ljudi. **Močan delavski časopis pa je ostro, okretno orožje v boju proti izkoriščanju in korupciji, v boju za razumski, moralni in telesni preporod delovnih razredov.**

P. J.

Boj za svobodo in demokracijo

Razvoj političnega življenja v Jugoslaviji nam je pokazal, da po dosedanjih potih in po dosedanjih metodah še ne bomo kmalu prešli v novo normalizirano življenje, v katerem bo zopet zavladala svoboda in demokracija. Po dosedanjih potih se vedno bolj oddaljujemo od tega tako zaželjenega cilja.

Po padcu Jevtićevega in po nastopu Stojadinović-Koroščevega režima je zgledalo, da bo naše politično življenje kaj kmalu krenilo na drugo pot — na pot, katera pelje k povratku svobodnega in demokratičnega življenja v državi. Od te vlade izdana deklaracija, da bodo čimprej izdani tiskovni, društveni in volilni zakoni, je napravila na vso po svobodi in demokraciji hrepenečo javnost najboljši vtis. Tudi mi smo to deklaracijo odkrito pozdravili z željo, da bi se ti zakoni čimprej izdali, dostavili smo tudi, da od novega režima ne pričakujemo čudežev, da bo preko noči vse napovedano realiziral, ker smo se zavedali, da je še veliko tajnih sil, ki rujejo proti povratku režima svobode in demokracije.

Mi smo prepričani, da je ogromna večina našega naroda za takojšnjo izvedbo napovedane deklaracije in se tudi na razne načine bori za ta program. Tudi naše socijalistično razredno gibanje je v tej dobi kakor tudi poprej vedno in ob vsaki dani priliki poudarjalo, da brez uvedbe svoboščin in demokracije, ni izhoda iz te situacije, v katero je naše politično in gospodarsko življenje zašlo. Bili smo mnenja in smo še v večjem obsegu danes, da je boj za svobodo in demokracijo ravno tako važen, kakor boj za kruh, ker brez svobodnega razvitka ni dobrega in dovolj kruha. To velja zlasti za industrijsko in obrtniško delavstvo, katero je na svoji koži najbolj občutilo, kako se je težko boriti za boljši košček kruha v dobi raznih diktatur.

Vprašanje nastaja, kako naj vodimo boj za svobodo in demokracijo in enakopravnost v državi. Za sedaj so ta boj vodile vse demokratične grupe samostojno ali pa v združeni opoziciji. Socijalistično delavstvo, ki je najodkritosrčnejši borec za svobodo, je ta boj po svojih močeh vodilo samostojno v smislu svojih starih tradicij.

Večjih pozitivnih uspehov se do danes še ne opaža. Vlada je še vedno mnenja, da za uresničenje napovedanih zakonov še ni čas ugoden. Na drugi strani stoji pa združena in nezdružena opozicija na stališču, da je za realizacijo teh zakonov čas vedno ugoden — čimprej se te zakone izda, tem bolje bo, čim dalje se bo odlagalo, tem težja bo situacija. Uvedba popolne svobode in demokracije je predpogoj za rešitev drugih gospodarskih in političnih vprašanj — neizvzemši hrvaško vprašanje.

Ker je nadaljevanje tega boja nujno in neizbežno, nastaja novo vprašanje tudi za naše socijalistično gibanje, ali naj tudi mi v bodoče vodimo boj po svojih starih in v kri zasidranih tradicijah popolnoma samostojno, brez ozira na levo in desno.

Mislimo, da nas čas, v katerem živimo, sili, da to vprašanje tudi zase rešimo in prelomimo s starimi tradicijami in se vživimo v novo dobo, katera nam diktira vse drugačno tak-

Zborične volitve v Franciji

Pri nedeljskih zborničnih volitvah v Franciji so bili javljeni rezultati iz 616 volilnih okrajev, iz dveh okrajev pa še ne. Izvoljenih je bilo 183 poslancev, v ožji volitvi bo voljenih še 433 poslancev.

Volitev se bo vršila v nedeljo.

Izvoljenih je v prvih volitvah:

socialistov (Blum)	23
komunistov	9
Soc. rep. združenje	5
Neodvisni soc.	1
Radikal. soc.	25
Neodvis. rad.	13
Levi republ. in neodv.	38
Ljud. demokrati	12
Rep. dem. Unija	51
Konserv. desnica	6

Manjkata dva izida volitev iz Korsike.

Pri teh volitvah se je Francija izkazala kot najbolj konservativna dežela Evrope, ki jo tudi važni politični problemi le težko premaknejo. Morda je kdo presenečen nad izidom prvih volitev, kar pa ni utemeljeno. Pač pa kažejo volitve deloma s svojimi številnimi kandidati, deloma s polaganim naraščanjem levičarskih sil, da ni več daleč čas, ko se onemogoči meščanska sredina ter preide na levičarske stranke, kar bo pa le okrepilo stabilnost demokracije.

Socialisti so se dobro držali ter, kolikor je mogoč pregled, ohranili število glasov, ki so jih imeli 1932, čeprav so se med tem odcepili takozvani neosocialisti s svojimi poslanci. Da bi Francijo preplavil revolucionarni val kakor Španijo, na to trezen politik ni mogel misliti.

Kako bo po 3. maju (po ožjih volitvah), ni lahko prerokovati. Glavni namen bo dosežen s tem, da se zagradi pot prodirajočemu fašizmu. Ni pa še gotovo ali bo vlada Sarraut-Flandin vladala dalje ali pa ji bo sledila vlada Daladier-Blum. Za Francijo je to danes glavno vprašanje, ne toliko, koliko mandatov katera stranka dobi.

Zlomili ne boste našega duha

— bil bi zločin

Današnji razvoj kapitalizma povzroča strašne krče v gospodarstvu in s tem v vsem javnem življenju. V tem krču se kapitalizem brani kakor ve in zna. S hujskanjem med narodi, z uvajanjem diktatur in grožnjami delovnim plastem vseh narodov. Že grabi za puško, topi; že seza po strupenih plinih ter pripravlja strašen pokolj med človeštvom.

Zaradi vseh teh strahot in diktatur se razkraja človeški duh v anarhično razpoloženje, ki je podobno obupu, toda vendar tli v njem iskrica resnice, pravice. Zabranjuje človeštvu današnji sistem, da bi razglabljalo o problemih, o potih, kako bi se izkobacalo iz krčevitega objema kapitalističnega terorja. To je strašno. Kapitalizem hoče rešiti sebe, zato brani, prepoveduje človeštvu, da bi razmišljalo ali celo govorilo o nalogah, ki bi bile v stanu rešiti človeštvo in njega civilizacijo pred katastrofalnim propadom.

Svobode duha ni, svobode besede ni, svobode dela za človeštvo tudi ni. Ali človeški duh ne zamrje in ne bo zamrl!

Spomnimo se prvega majnika na naš tisk, ki je še edino politično orožje, s katerim edino še lahko posvetimo v labirint človeške nesreče. Z njim vsaj deloma lahko budimo duha in ga opozarjamo na naloge, ki jih ima delovno človeštvo v teh razmerah. Okoli naše »Delavske Politike« in drugega našega časopisja se strnimo, da ohranimo enotnega duha in povezanost našega gibanja, ki mu je pri nas prva naloga boj za demokracijo, v drugi vrsti pa imamo dolžnost tudi do mednarodnega proletarijata, do človeštva.

Če kapitalistične diktature zatirajo svobodo duha, svobodo zdrave inicijative in svobodo dela v korist človeštva, potem moramo storiti, kar je mogoče, da se okrepimo kot enota duha in si s tem enotnim duhom izvojujemo primarne pravice človeštva.

Zato tisk, zopet tisk! Podprite »Delavsko Politiko« in druge naše časopise!

S tem boste proslavili Prvi majnik najlepše, ker boste dokazali, da ste duhovno enotni.

Nov nemški gospodarski diktator

General Göring je zamenjal dr. Schachta.

Dr. Schacht, nedvomno veščak v kapitalističnem gospodarstvu, se je moral umakniti gospodarskemu laiku generalu Göringu v smislu Hitlerjevega ukaza z dne 27. aprila t. l.

Dr. Schacht je zastopnik bančnega in industrijskega kapitala. Ponovno je svaril režim pred gospodarskim propadanjem in proti devalvaciji marke, ki so jo zahtevali pruski fevdalni veleposestniki. Opozarjal je tudi na težkoče v deviznem prometu, dočim stoje pruski fevdalci in generaliteta na stališču, da se mora izvesti devalvacija marke, ki bo itak zadela samo bančni in industrijski kapital ter konzumente, to je, delovne sloje.

Iz imenovanja Göringa lahko posnemamo, da Nemčiji gospodarski razvoj ni prav pri srcu, da Nemčija gospodarstva ne razume, marveč hoče le izrabiti vse gospodarstvo v prid vojnega proračuna in oboroževanja, kakor je ravnala tudi Italija. Italija je že med vojno v Afriki tudi uvedla gospodarsko diktaturo, ki služi samo vojnim namenom, ne pa splošnosti.

Odstavitev dr. Schachta gospodarskih krogov ne bo pomirila, pač pa poostrila odnošaje med fevdalnim in finančnim kapitalizmom.

tiko, kakršna pa je bila primerna v prejšnjih časih. Zelo mi je bila simpatična izjava s. Ž. T., ki je na neki politični konferenci v Beogradu in preteklo nedeljo v Sarajevu omenil, »da moramo biti pripravljeni in sprejeti sodelovanje z vsemi grupami in osebami, katere se odkrito in brez vsakih špekulacij borijo za uvedbo popolne svobode in demokracije.« To stališče je pravilno.

Zgodovina nam kaže, da se je proletarijat ob velikih zgodovinskih momentih boril skupaj z ostalimi, ki so imeli iste cilje in je po končanem boju zopet šel svojo samostojno pot. Nihče ne more zanikati, da ni tudi za naše razredno gibanje prišel čas, ki nam naravnost diktira, da si iščemo dobrih in poštenih zaveznikov za skupni boj do izvojevanja postavljenih si ciljev, t. j. do uvedbe popolne svobode in demokracije, sicer bomo ostali osamljeni in samemu ni vedno dobro biti.

To vprašanje je še posebnega pomena za naš pokret v Dravski banovini, ki je najmočnejši in najkompaktnejši.

Nastane vprašanje, s katerimi grupami naj iščemo sodelovanje, katere osebnosti bodo tu prišle v poštev za skupno borbo? Na to vprašanje odgovorim takoj in sicer sledeče: Za skupen boj pridejo po mojem mnenju v poštev vse grupe, ki se odkrito bore za te naše ideale, vse osebnosti, ki se v pretekli dobi niso kompromitirale v kateremkoli diktatorskem režimu. Z eno besedo, v poštev pridejo vsi, **ki so iskreni in brezkompromisni pristaši svobode in demokracije.** Čim večji in čim kompaktnejši bo blok za ta boj, tem prej bodo ta postavljeni cilj dosegli.

Gospodarske in socijalne razmere našega delavstva so tako strašne in obupne, da silijo, da iz tega stanja čimprej pridemo, da ne bo prišlo do demoralizacije in obupa, kar bi bilo le v korist reakciji. Delavski razred potrebuje svobodo in demokracijo kakor solnce in kruh, brez izvojevanja svobode je nemogoč uspešen boj za zboljšanje gospodarskega stanja. Ta položaj nam diktira, da naše socijalistično gibanje stopi iz dosedanje rezerve ter da inicijativo za sestavo **skupnega bloka** za svobodo in demokracijo. Vsi pomisleki, vse simpatije ali antipatije za to ali ono grupo, za to ali ono osebnost, morajo pri reševanju teh velikih in za življenje neobhodno potrebnih vprašanj stopiti popolnoma v ozadje. Vsi pošteni in odkriti demokrati in pristaši popolne svobode so nam dobrodošli. Dajmo inicijativo za ustvaritev tega bloka v Dravski banovini; pokažimo, da smo dorasli času, v katerem živimo in kateremu gremo nasproti, ker le v skupnem boju vseh pristašev svobode in demokracije bomo to hitreje dosegli

Narava ostane lepa, čeprav rodi izrodke. Bistvo svobodnega tiska je značajno, razumno, enostavno bistvo svobode. *K. Marx.*

Evropa je pripravljena za vojno

Evropske države so danes mnogo bolj oborožene, kakor so bile pred svetovno vojno. Pred vojno so imele vse skupaj 4,428.000 redne vojske ter 15 milijonov izvežbane rezerve vseh kategorij. Danes pa ima 18 glavnih evropskih držav 5 milijonov redne vojske z ogromno rezervo 36 milijonov mož. . Razen tega bi opravljale tudi žene vojaško službo in dela vsaj v zaledju.

Pred svetovno vojno ni bilo zrakoplovne vojske. Danes pa ima 18 omenjenih držav, kolikor same poročajo, nad 12.000 vojnih aeroplanov.

To so vojne sile na kopnem in v zraku.

Ni še znano, kako bi se razne države opredelile v slučaju spopada, toda, kakor vse kaže, bo Velika Britanija vendarle kontrolirala ravnotežje sil v Evropi. Za Anglijo, Italijo in Poljsko bi danes skoraj težko povedali, kako in kaj nameravajo, ker je položaj sploh nejasen.

Vojna sila Francije je ogromna. O sovjetski Rusiji pravijo, da ima največjo vojsko na svetu, toda tudi najbolj razmaknjene in najdaljše meje. Redne vojske ima Rusija 1,185.000 mož, rezerv pa 14.5 milijonov. Zrakoplovov ima 3000. Francija je s svojimi trdnjavami druga največja sila za Rusijo. Ima 634.000 mož redne vojske, 1,711.000 rezervistov in 1600 do 1800 odličnih aeroplanov.

Čehoslovaška ima 176.000 mož vojske, 1,711.000 rezervistov in 600 aeroplanov. Rumunija ima 196.500 mož vojske in 1,676.000 rezervistov.

Nemčija ima 450.000 mož redne vojske, 1,850.000 rezervistov in 800 aeroplanov. Dejanska sila Nemčije je pa sedaj mnogo večja.

Avstrija je uvedla vojaško obveznost šele pred nekaj tedni. Vsekakor pa utegne postaviti v vojno službo v skrajnem slučaju do enega milijona mož in nekaj žena.

V Italiji vlada danes politična filozofija kakor v Nemčiji ter ima skoraj tako veliko regularno vojsko kakor Rusija. Verjetno je, da spravi pod orožje vsaj 8 milijonov mož ter 1500 aeroplanov, katerih število se je pa v sedanji afrikanski vojni znatno pomnožilo.

Poljska redna vojska šteje 266.000 mož redne vojske in 1,421.000 rezervistov. Aeroplanov ima 500. Nje geografski položaj in kontrola nad Danzigom pa ji daje večji vojni pomen.

Nevtralne in neopredeljene države ustvarjajo zaradi komplicirane geografske prirode situacijo v Evropi še bolj zapleteno.

Če so vojne sile in vojne nevarnosti v Evropi take, kako bodo vplivale šele sile Japonske in Zedinjenih držav na razvoj v svetovni politiki, to je uganka, ki se more povoljno rešiti le s kolektivno varnostjo v okrilju močne mednarodne ustanove, ki bi jo moralo tvoriti Društvo narodov.

Za odpoved trianonske pogodbe

Poljska zveza za očuvanje poljske državnosti je imela v Varšavi zborovanje, ki naj opozori javnost na boljševiško nevarnost. Boljševiška nevarnost je pa prav za prav na Poljskem samem, ker žlahta narod politično zatira in socialno neusmiljeno izkorišča. V resoluciji zahtevajo ti fašisti, da se razveljavi trianonska pogodba, se priključi Slovaška Ogrski in napravi tesna zveza med Poljsko in Ogrsko. Nevarnost je tem večja, ker ima Rusija s Čehoslovaško zvezno pogodbo.

Na Madžarskem vriskajo mogotci nad to resolucijo. Prav verjetno je, da se kuje nova zmeda, nov spor v srednji Evropi, zakaj te dni so pisali tudi angleški listi, da je potrebna revizija pogodb (omenjajo trianonsko) ter priporočajo militarizacijo Ogrske, kar pa konglomerat v Evropi povečava. Revizija mirovnih pogodb je potrebna, krivice se morajo odpraviti, toda glavno je kolektivna varnost, oziroma sporazum med narodi.

Poljski in madžarski aristokratični šovinisti pa po našem mnenju niso v to poklicani, ker tudi resne volje nimajo.

Citrine proti Nemčiji

Valter Citrine je na kongresu nasprotnikov nacističnih socialistov ostro nastopil proti Nemčiji, češ, da je akcijo proti Franciji in Angliji inspirirala Nemčija. Nemški predlogi o miru so prevarili nekaj angleške javnosti, ki je pozabila na strahovite zločine Hitlerieve vlade proti demokraciji in svobodi misli. Nemška vlada javnosti ne more prepričati o iskrenosti v mednarodni politiki. Francija nima agresivnih namenov, o Nemčiji se pa tega ne more trditi.

Citrine je glavni tajnik delavskih organizacij.

„Populaire“ k volitvam v Franciji

Socialistično glasilo »Populaire« pripominja k nedeljskim francoskim parlamentarnim volitvam, da francoski socialisti pri zadnjih volitvah kljub temu, da so se ločili od stranke takozvani »neosocialisti« (To so desničarji. Op. ur.), na glasovih ni izgubila. K tej zmagi so pripomogli zlasti socialisti zahodnih francoskih pokrajin ter pričakuje francoski narod, da dožive desničarji pri ožjih volitvah skoraj gotovo občuten poraz.

Franc Turk:

Mi!

Kričimo!
Kričimo iz dneva v noč!
Kričimo poziv sodrugom trpinom,
ki jim življenje trpljenje je od rojstva do groba,
ki jim svet je temnica in suženjski tabor!
Kričimo in čakamo dneva v nočeh!

Okovi, verige, okovi,
železje, življenje železje,
ječe, brlogi, temnice,
o človek, ki sanjaš o vesni, smehljaju in sreči,
ki moliš človeka in poljubljaš si bič,
ki pada po tvojem skrivljenem hrbtu!

Ti, ki molčiš,
opljuvan in v prah poteptan,
ki so ti udarci vtisnili suženjski žig,
ki čakaš trenutka, da vendar obsije
še tebe blag žarek iz vedrega dne,
napni mišice, raztrgaj okove!

Še pada bič po skrivljenih hrbtih,
še kletev se sliši iz ust milijonov,
še hrbti krivé se globokih poklonov...
A bič bo omahnil, iz kletve bo vzklila
pesem, ki svobodo nam bo rodila!
Ko se ta mrak razjasni,
vstanemo Mi!

Še se vojskujejo v Abesiniji

Na južnem somalijskem abesinskem bojišču se je vršila enajst dni velika bitka, v kateri so zmagali doslej Abesinci. Bitka še ni zaključena. Italijani so hoteli zasesti Sasabano, toda Abesinci, ki so močno utrjeni, so jih v krvavi bitki za Italijane odbili in napodili. Abesince je vodil Vehibpaša. Resnica je torej, da Dagabur in Sasabana še nista v italijanski posesti. Odbita je bila tudi italijanska kolona na desnem krilu Grazianove vojske.

Iz Rima pa poročajo, da Italijani prodirajo zopet iz Desie proti glavnemu mestu Adis-Abebi po dveh karavanskih cestah. Same motorizirane kolone, 3000 avtomobilov z Askari in miličniki. Upajo, da dospejo že konec tedna v Adis Abebo. Abesinci Italijane sicer napadajo, odločnega odpora pa še niso pokazali. Pri tem prodiranju Italijanov se mora v kratkem pokazati, ali imajo Abesinci še toliko moči, kakor poguma, da bi zavrnili v bitki napadalca.

Volitev predsednika španske republike

Dne 10. maja bo volitev predsednika španske republike. Kandidat za predsedništvo je sedanji predsednik vlade Azana. Desničarske stranke se volitev ne bodo udeležile.

Reforma mišljenja, zavesti je samo v tem, da damo svetu spoznanje, da ga prebudimo iz sanjarij o samem sebi in da mu razložimo njegovo lastno delo. Živečim ljudem moramo dati spoznanje njihovih želja in bojev. To je delo za nas. *K. Marx.*

B. Traven, Bombaž

Prevaja Talpa

II. Knjiga **75**

14

Ko sem se vrnil v mesto, sta mi ostali od večmesečnega dela v pekarni samo dve pezi.

Kaj sedaj?

Stopil sem v hišo, kjer sem upal najti Osuno. Toda ni ga bilo tam. Pred dvanajsto ni prihajal spat. Zvečer je bilo namreč življenje najlepše, ko je bilo hladno in so se lepa dekleta sprehajala po trgu, medtem ko so naokrog igrale godbe.

Toda tudi na nobenem trgu nisem našel Osune. Torej je bil samo v igralnici. Igralnica je bila v gornjem nadstropju velike hiše, ki je imela v pritličju bar. V igralnici niso prodajali pijače. Tam si dobil samo ledeno vodo in sicer zastonj. Za vstop v igralnico posebna obleka ni bila predpisana. Odšel sem tja, kakršen sem pač bil: brez suknjiča in telovnika. Vodstvo igralnice se ni zanimalo kar nič za to, kar je imel obiskovalec na sebi, nego za to, kar je imel v žepu; in tisti, ki je prišel brez suknjiča in telovnika, je utegnil imeti v žepu trimesečno ali celo devetmesečno mezdo, ki si jo je zaslužil pri vrtanju na petrolejskem polju. Čim bolj ogljnate in obrizgane so bile njegove hlače, srajca in klobuk in čim blatnejši so bili njegovi škornji, tem verjetneje je bilo, da ima v hlačnem žepu dva ali tri tisoč pez in da je prišel v igralnico, da to vsoto podvoji.

Pod stopniščem je bila postavljena majhna miza, pri kateri sta sedela dva moža; tadva sta opazovala vsakogar, ki je šel v igralnico. Poznala sta vsakega obiskovalca ni imela sta prav dober spomin za tiste, ki jim je bil vstop prepovedan, ker se niso znali obnašati. Zgodilo se je večkrat, da je kdo trdil, češ, da ga je lastnik igralnice oškodoval. Ne da bi se prepiral, mu je lastnik takoj izplačal pet, deset ali dvajset spornih pez, čeprav je imel lastnik docela prav. Igralnica se je zavedala, da je bolje, če igra pošteno, in je zato takoj zamenjala karte ali kocke, kakor hitro je igralec le malo podvomil; nikoli pa ni s spretnimi zvijačami jemala igralcem iz žepa denar.

Dvorana je bila nabito polna. Ko bi ne bilo toliko ventilatorjev, bi bil ostanek v njej radi neznosne vročine nemogoč. Pri nekaterih mizah so igrali ruleto, pri drugih pker ali »moja teta — tvoja teta«, srečo pa si lahko poizkusil tudi z igro »sedemnajst in štiri«. Igralnica je bila nameščena v prostorih jockejskega kluba in je bila dostopna samo klubovim članom. Član kluba pa si postal, kakor hitro si stopi v dvorano. Vlada je sicer odredila, da mora imeti vsak obiskovalec člansko izkaznico, ki se glasi na njegovo ime. Toda po tej izkaznici te ni nihče izpraševal, zlasti če si bil belec. Izkaznice so zahtevali samo od Indijancev, ki pa jih niso imeli, in zato jim vstop ni bil dovoljen. Barvasto raso so itak že dovolj zastopali Kitajci, ki jih je bilo toliko, da so marsikateri večer tvorili Kitajci polovico gostov.

Domneval sem pravilno. Osuna je bil tu. Stal je pri mizi s kockami, kjer je igral neki človek, ki ga je banka namestila in plačevala, da je igral pri mizah, kjer trenutno ni bilo gostov. Z igranjem, ki zviša pri njem po vsaki igri stavo, tako da stavi končno celo po pet in dvajset pez, zbudi pozornost gostov, ki se gneto ob drugih mizah, da pridejo končno k njegovi. Visoka stava vznemiri obiskovalce, zato pristopijo k mizi, da bi opazovali drznega igralca. Kajpak ta igralec prav tako dobiva in izgublja kakor vsak drugi — vse po zakonih igralske sreče. Toda denar, ki ga zastavlja, ni njegov, nego je last igralnice. Gostje pa seveda ne vedo, da je nastavljen od igralnice, da bi jih izvabil k igri. Samo nekaj hipov in mizo že oblega dvanajstorica razburjenih moških, ki opazujejo, kako kocka pada, in pri sebi takoj izračunavajo kombinacije, v kakšnih presledkih se številke ponavljajo. Kakor hitro menijo, da so kombinacijo izračunali, začno staviti in igrati. Miza, na kateri se igra s kocko in ki pred komaj desetimi minutami še ni imela igralca, postane sedaj središče dvorane.

Prvi maj

praznik dela, dan hrepenenja izkoriščanih in teptanih, boš najlepše proslavil, ako boš pridobil čim več novih naročnikov „DELAVSKI POLITIKI“

Naše geslo bodi: „Delavska Politika“ mora v vse domove, kjer prebivajo oni, ki si služijo svoj kruh z delom svojih rok.

Resolucije četrte pokrajinske konference svobodnih strokovnih organizacij v Ljubljani

Resolucija o delavskem strokovnem gibanju

(po poročilu s. J. Petejana) ugotavlja in izjavlja:

Kongres ugotavlja, da je gospodarsko in socialno stanje delavskega razreda v Jugoslavije od dne do dne slabejše in neznosnejše, ker kapitalizem . . . t a vso silo pritiska na delavsko-nameščenske plače, podaljšuje delovni čas, poslabšuje socialno zakonodajo in krati osebno svobodo delavcem in nameščencem ter se bori proti delavskemu svobodnemu strokovnemu gibanju in s tem slabi borbenost delavskega razreda v obrambi pridobljenih pravic in pri izvojevanju novih pravic.

V kolikor to ne zadošča, da doseže navedeni cilj, se kapitalizem poslužuje vsemogočih in nemogočih sredstev. On prikazuje javnosti naš svobodni delavski strokovni pokret kot nedelavski in v službi kapitala, na drugi strani se naš pokret prikazuje kot antidržavni, v katerem se skrivajo in proti državi rujejo razni antidržavni in razorni elementi.

Na eni strani zopet se skuša odvrniti delavstvo od našega pokreta, češ, da ni v korist delavskega razreda, na drugi strani pa se opozarja nadzorne oblasti, da naj baš pokret strogo nadzirajo, . . .

Isti krogi že dalje časa forsirajo in finansirajo ustanavljanje raznih delavskih organizacij po zgledu Italije in Nemčije, katere naj bi imele nekak monopol nad delavskim razredom.

Kongres ugotavlja, da imajo vsi ti poizkusi kapitalizma samo en cilj in ta je: zrušiti naš svobodni pokret, delavski razred oropati vseh pridobljenih pravic, odpraviti vso socialno zakonodajo in tako delavski razred vreči nazaj v dobo popolne brezpravnosti in suženjstva.

Kongres s ponosom ugotavlja, da je delavski razred Jugoslavije vštevši Dravsko banovino — združen v URSSJ dobro umel ta prekriti namen kapitalističnega razreda in je z dokaj lepimi uspehi odbijal vse dosedanje napade na naše svobodno strokovno gibanje in na pridobljene pravice na gospodarskem in socialno političnem polju. Kongres je prepričan, da bo delavski razred Dravske banovine, združen z ostalim razrednozavednim delavstvom — strnjenim v URSSJu tudi v bodoče in še z večjim elanom in borbenostjo odbijal vse napade kapitalizma in od njega ustanovljenih protidelavskih organizacij ter se uspešno boril za ohranitev svojega svobodnega strokovnega gibanja in potom njega za ohranitev pridobljenih pravic in izvojevanje novih.

Ker pa postaja kapitalizem vedno bolj neobziren in nasilen, je za nadaljnjo uspešno borbo treba predvsem številčno in ideološko enotnih in svobodnih strokovnih organizacij, ki imajo točno in jasno začrtane smernice in jasne cilje, ki bodo onemogočili, da bi kdorkoli v našem pokretu v kalnem ribaril.

Zato kongres izjavlja:

da so strokovne organizacije, priključene Oblastnemu odboru URSSJa za Dravsko banovino (Strokovni komisiji) sestavni del svobodnega strokovnega gibanja v Jugoslaviji URSSJa, za katere so strogo obvezna štatutarična in programatična določila, kakor tudi vsi sklepi kongresov in ostalih forumov URSSJa. Kakor za organizacije, so sklepi obvezni tudi za vse člane, ki se morajo po njih ravnati.

Zaradi ohranitve enotnosti in borbenosti našega gibanja je treba vsako rovarjenje, naj pride od katerokoli strani, kakor tudi vsak politični verski ali plemenski vpliv, diktiran od zunaj, že v kali zatreti.

V naše svobodne organizacije imajo vstop vsi delavci in nameščenci, brez razlike na verska, narodna ali politična naziranja, ki se žele boriti za skupne interese in boljšo bodočnost delavskega razreda. Na podlagi štatuta in sklepov organizacijskih forumov imajo vsi člani enake pravice in dolžnosti, ker v svobodnih strokovnih organizacijah vlada in mora vladati popolna proletarska demokracija in enakopravnost.

Da bodo vse akcije strokovnega pokreta enotne in brezhibne, apelira kongres na vse funkcionarje priključenih organizacij, da pri izvajanju katerekoli akcije, ki je splošnega značaja, obdrže medseboj najtesnejše in sodružne stike ter si medseboj solidarno pomagajo, da bodo uspehi čim lepši, ker le tako se utrdi ugled našim organizacijam na zunaj in potrebna disciplina na znotraj.

Dolžnost vseh je, da pred javnostjo branijo vse akcije, sklenjene in započete od katerekoli priključene organizacije ter podpirajo in branijo vse funkcijonarje strokovnega pokreta, kakor tudi funkcijonarje ostalih razrednih delavskih institucij pred napadi in blatenjem od katerekoli strani. Vse morebitne pogreške ali spore med posamezniki ali organizacijami je treba rešiti na podlagi tozadevnih štatutov. Vsi plačani in neplačani funkcijonarji se morajo pa zavedati, da za svoje delo in ravnanje odgovarjajo svojim organizacijam in vsej proletarski javnosti.

Kongres izjavlja, da so vse proti našemu pokretu ustanovljene organizacije na verski, plemenski ali fašistični podlagi samo v škodo delavskemu razredu in v korist kapitalizmu, zato najodločneje odklanja vse organizacije s fašističnimi tendencami, katerih namen je, oropati delavski razred vseh njegovih gospodarskih, socialnih in političnih pravic ter osebne svobode.

Da bo borba proti fašistični reakciji in za obrambo delavskih pravic in obstoja svobodnega strokovnega pokreta uspešna, nalaga kongres odboru, da v svrho enotnega nastopanja stopi v stik z vsemi svobodnimi organizacijami, katere do danes še niso v sklopu URSSJa ter jih pridobi za skupno borbo. Ravnotako se nalaga Strokovni komisiji, da stopi v konkretnih akcijah v stike z ostalimi strokovnimi organizacijami, ki priznavajo gorenja načela.

Da se bo delavskemu razredu mogoče uspešno boriti za izboljšanje obstoječega stanja, potrebuje popolno svobodo. Zaradi tega kongres odločno zahteva uvedbo popolne svobode združevanja, zborovanja, tiska in štrajka za vse delavce in nameščence v privatni in državni službi ter popolno enakopravnost pred zakoni.

Kongres apelira na kr. vlado, da potrdi pravila Saveza Železničarjev Jugoslavije in vseh organizacij, ki so delavskemu razredu potrebne.

Kongres nalaga oblastnemu odboru, da v svrho širjenja izobrazbe med delavstvom, stopi v stik z Delavsko kulturno zvezo »Vzajemnost« in z vsemi ostalimi razrednimi kulturnimi društvi ter naroči priključenim organizacijam, da med svojim članstvom in med delavstvom sploh agitira za podpiranje njih kulturnih prireditev.

Kongres nalaga Oblastnemu odboru, da v bodoče posveča več pažnje organizaciji in zaščiti delavske mladine. V ta namen naj izdela potreben načrt za organizacijo in zaščito delavske mladine.

Čudna Mehika

Kdo vrši teror?

Slično kakor v Španiji, je tudi v bivši španski koloniji Mehiki bila katoliška cerkev najmogočnejša sila, ki je odločala ne samo v državni politiki, ampak tudi v vseh gospodarskih in socialnih odnošajih ljudstva. Da ta njen veliki vpliv narodu ni bil ugoden ne koristen, ampak nasprotno, da ga je občutil kot silno gmotno in duhovno breme, gotovo ni narod kriv. Kaj čuda, da je potem, ko se je ljudstvo kljub protiakciji cerkve končno osvobodilo njenega jerobstva, bruhnila na dan vsa dolgo zadrževana mržnja do vsega, kar je s cerkvijo v zvezi. V Španiji jo prva revolucija l. 1931 ni ničesar izučila: programu valu svobode je sledila še hujša klerikalna reakcija Gil Roblesa. 17. februarja t. l. je z njim spet pometel in prvo maščevanje naroda se je obrnilo zopet proti cerkvi. Danes njeni predstavniki spet priznavajo svoje napake, ali žal, ko pridejo zopet do oblasti; na to samospoznanje redno pozabljajo. Slično je v Mehiki; v zadnjih letih je doživela že vrsto prevratov z več ali manj hudimi razračunavanji s cerkvijo. — Zadnji čas se ortodoksni katolicizem skuša zopet uveljaviti. Zahteva od vlade, da zopet vpostavi popolno svobodo cerkve. Na javnost skuša vplivati potom fašističnih bojnih organizacij »zlatih srajc«, ki vrše teror povsod, koder so socialistične sile še slabe. Predsednik Cardenas bi jim že popustil, ali katoličani si sami škodujejo na ugledu s svojimi pouličnimi izpadi. V San Felice je množica katoličanov, ki so prihajali iz cerkve, napadla skupino šolskih otrok svobodne šole, ki so mesto v cerkev šli na izlet. Fanatična tolpa je 16 otrok ubila, 25 pa ranila. Sam Cardenas je odpotoval v San Felice, da slučaj preišče in bo najbrž tem fanatikom uzde tesneje pritegnil.

Od pete do glave se razširi pretres od hoje, vsled česar nastanejo bolečine v križu in glavobol. Te neprilike boste preprečili, če Vam bo Vaš čevljar pritrdil na vse Vaše čevlje Palma gumijaste podpetnike in Palma-Okma gumijaste podplate, kar prepreči pretres pri hoji. Pazite torej pri nakupovanju novih čevljev na to, da so na čevljih Palma gumijasti podpetniki in Palma-Okma gumijasti podplati.

Ali je Nemčija res gospodarski odrešenik Jugoslavije?

Nič drugega kot — pravljica.

V praškem socialističnem dnevniku »Pravo Lidu« z dne 24. aprila tl. objavlja Jiři Klein iz Beograda v gospodarskem oddelku obširen in temeljit članek pod gornjim naslovom, v katerem razmotriva na podlagi točne statistike vpliv Nemčije na gospodarstvo v Jugoslaviji. Pisatelj se podrobno peča z vzroki, zakaj Nemčija poglablja svoje trgovsko-politične stike z Jugoslavijo in kakšen odmev zbuja v češkoslovaškem in jugoslovanskem tisku. Pisatelj povdarja, da je zbudila zadeva nemških dobav za Zenico precejšnje vznemirjenje v Češkoslovaški, češ da je češka javnost videla v tem kršenje vsega tega, kar sta si Jugoslavija in Češkoslovaška prostovoljno obljubili. Povdarilo se je baje, da s političnega vidika ni zdravo, če postaja član Male zveze odvisen od gospodarstva Nemčije itd.

Pisatelj dokazuje nato, da

Nemčija ne koristi Jugoslaviji

s svojimi izvozi, zlasti ne manje kot Češkoslovaška. Nasprotno

Češkoslovaška pomaga Jugoslaviji,

ker jo je zlasti v najtežjih letih 1931 in 1932 rešila z ogromnim nakupom žita najhujšega gospodarskega pretresljaja. Nemčija je ravno takrat v usodnih trenutkih pustila Jugoslavijo na cedilu. Takrat je izvozila Nemčija iz Jugoslavije samo za 5,433.000 Din, a Češkoslovaška v istem letu za 7,436.000 Din. Češkoslovaška še doslej Jugoslavije ni nikdar razočarala, niti v usodnih političnih trenutkih, niti v usodnih in bolestnih gospodarskih težavah, ko so imeli Čehoslovaki sami doma najhujše težave.

Nemčija-Češkoslovaška-Jugoslavija.

Člankar ugotavlja o razmerju teh držav sledeče:

1. Nemčija za Jugoslavijo ni zanesljiv gospodarski partner; ona je samo konjunkturalni partner (to se pravi, kadar ji to ravno najbolj koristi, op. ur.).

2. Pomen vzajemnih trgovskih stikov med Jugoslavijo in Nemčijo se umetno zvišuje s strani Jugoslavije.

3. Nemčija sploh ne igra tako važne vloge v jugoslovanskem narodnem gospodarstvu. Vloga Nemčije se očitno precenjuje; nemška propaganda je tudi tukaj izvršila svoje delo.

4. Ni umestno, če govori Jugoslavija o nerazumljivem stališču Češkoslovaške, ker je

a) Češkoslovaška popolnoma zanesljiv zaveznik Jugoslavije in ne samo slučajni, konjunkturalni;

b) če se vzajemni gospodarski stik med Češkoslovaško in Jugoslavijo zmanjšuje, tega ni kriva Češkoslovaška, ki ne more konkurirati z dumpingovimi cenami, katere ponuja Nemčija (tako v nakupu, kot v prodaji);

c) konkurenčna zmožnost Češkoslovaške je v Jugoslaviji vsled raznih vplivov otežkočena.

Z dogovori v Zagrebu se je baje zopet omogočila Nemčiji ogromna višina uvoza blaga v skupni ceni okrog 400,000.000 Din, pri čemur so bile obljubljene Nemčiji še tudi druge ugodnosti.

Praktično bo pomenilo to skoro monopolno stališče Nemčije v jugoslovanskem uvozu. Jugoslovanski narodni gospodarji so našli nekako posebno zadovoljstvo v stikih z Nemčijo. Nemčija si je enostavno našla — popularno povedano — novo ovco.

Kaj je s Podunavjem?

Podunavje in Panevropa sta dva problema, ki utegneta morda pomiriti srednjo Evropo. Značilno pa je, da se o teh vprašanjih razpravlja samo v najkritičnejših trenutkih.

Tak kritičen trenutek je bil 7. marec, ko je Hitler zasedel Porenje z vojaštvom, kjer se sedaj utrjuje, ter se izneveril lokarnski pogodbi. Nemška gesta nedvomno silno ogroža mir.

Tedaj so pa začele zahodne sile in Italija navijati svoj diplomatični vijak in obnavljati že napol pozabljene probleme o zbližanju Podunavja in Panevropi. Mati teh »novih« problemov je Francija, ker je zanjo najbolj nevarna soseda Nemčija. Mussolini pa vidi v teh problemih nevarnost za svoj vpliv v Avstriji in na Madžarskem.

V Rim je povabil svoje vazale. Ko je bila Italija v kritičnem položaju zaradi Afrike, sta sicer potovala Gömbös v Berlin in Šušnik v Prago v zadregi. Sedaj pa je Mussolini močnejši, v Afriki mu gre po sreči, v Ženevi so pohlevni, zato je pa tudi povedal Gömbösu (Ogrska) in Šušniku, da ne smeta hoditi po svojih potih. V Rimu sta se morala oba pismeno zavezati, da ne bosta sklepala nobenih gospodarskih in političnih pogodb z drugimi državami, če ne bi bil italijanski diktator z njimi zadovoljen.

Šušnik je slišal levite v Rimu. Zatožil ga je Gömbös, češ, mi nočemo nobenih zvez s Prago, dokler ne dovoli revizije slovaške meje. Naravno je, da je Mussolini zabičal Šušniku, da ne sme sam o tem odločati, v kakšnih odnošajih bo Avstrija z malo antanto. O tem lahko sklepamo le vsi trije: Mussolini, Gömbös in Šušnik. Kratko pomeni to, da o tem odloča zaenkrat Mussolini.

Nova pogodba ustvarja torej blok, v katerem so Italija, Avstrija in Ogrska, ki le kot celota lahko razpravljajo o razmerju do male antante.

S to pogodbo so zaenkrat porušeni vsi mostovi k podunavski zvezi, kakor bi bila gospodarsko in politično potrebna. Namesto tendence zbližanja podunavskih držav je nastopila tendenca ustanovitve dveh ločenih taborov, če ne nasprotnih, ki ne odgovarjata načelu sporazuma med narodi.

Tu ne prihajajo več vprašanja, če tako zbližanje gospodarsko in politično odgovarja interesom Avstrije, Jugoslavije, Ogrske, Čehoslovaške, marveč le interesi italijanskega imperializma.

Mussolini je podaril Šušniku tudi simbolično darilo. Daroval mu je soho Marka Avrelija. Za cesarja Marka Avrelija je bila Avstrija rimska pokrajina Norik in Dunaj Vindo bona. To naj pomeni, da naj se Avstrija zaveda svoje dolžnosti do Italije, kar je pa končno tudi iz notranjepolitičnih razmer logično. Ne avstrijski in ne madžarski režim nimata naroda za seboj.

Perspektiva za podunavsko zvezo je jako neugodna. Tudi Panevropa je še daleč, dasi sta oba problema pereča, jako pereča. Zdi se nam, da iz te strašne zagate pač ni in ne bo drugačnega izhoda, kakor da se narodi bore in osvobode izpod fašističnih diktatur.

Le tedaj moremo upati na sporazum med narodi in mir.

Knez Starhemberg se brani

Schuschniggov režim bi se rad otresel tekmeca Starhemberga in njegovega hajmvera. Hajmver je pa imel te dni zborovanje v Hornu, kjer je Starhemberg izjavljal, da se hajmver ne bo razorožil. Očital je kancelerju, da hoče uvajati demokracije. Starhemberg pa zahteva nadaljevanje Dollfussove politike.

Ali si že poravnal naročnino? Ako še ne, izpolni svojo dolžnost!

Louis de Brouckère.

Kdo ne mara miru?

Danes vidijo tudi oni, ki so najmanj bistri, da se nevarnost vojne veča in bliža tako naglo, da nas more nesreča zadeti prej ko mine morda leto dni.

Toda treba je samo pomisliti, pa bomo umeli, da se vojne moremo ubraniti samo, če to odločno hočemo.

Zato je dolžnost, da se dela za mir — sedaj bolj kakor kdaj prej.

Ne dvomimo, da bi ves svet ne želel miru, toda želi ga pasivno, kakor želimo lepo vreme. Jako malo je ljudi, zlasti med onimi, ki vojno najbolj sovražijo, misleč, da se proti vojni resnično aktivno bore. Oni se samo boje in podlegajo radi panikam, ki nevarnost še povečavajo.

Treba je nekaj drugega, da se prepreči katastrofa: treba je imeti stanovitno voljo, da hočemo mir, dejansko voljo, ki premaga nevarnost s tem, da nastopa proti njej z iskrenim nasprotovanjem.

Ali je res tako težko politično urediti Evropo in ostali svet, da bomo varni pred napadi nekaterih diktatorjev, ki tudi ovirajo izboljšanje uničenega gospodarstva, sadu hiperkapitalizma ter povzročajo oborožene spopade?

Tehnično je to precej enostavno. Tako mnogi kongresi, konference, poročila, načrti od nepopolnega miru 1928 do danes, so imeli vsaj ta uspeh, da so z vso jasnostjo pokazali, kako treba vprašanje rešiti.

Vsi, ali vsaj skoraj vsi, vedo, da je mir nedeljiv in da bi vsi ukrepi, ki bi jih bilo treba ukreniti, da se ubranimo vojne v enem delu Evrope, bili popolnoma brez uspeha, če se na drugi strani komu dovoli, da vrši napade brez kazni. Naj se prične požar v tem primeru kjerkoli, razširil se bo....

Vsi vedo: če bi narodi s trdno voljo sklenili sporazum, h kateremu bi lahko pristopili vsi, in bi se zavezali, da bodo pomagali vsakemu narodu, ki ga kdo napade, pa bi tedaj ne bilo več »firerjev«, ne »ducejev« in ne drugih neprijateljev narodov, ki bi pričenjali oboroženo akcijo, ker bi kolektivni odpor sigurno onemogočil vsakršen uspeh.

Ves svet torej ve, da mir lahko res postane soliden samo tedaj, če države, zaščitene s to začasno garancijo, osnujejo čvrsto mednarodno združenje, ki bo omogočalo obsežen sporazum in bo zasnovano na priznanem pravu, ki ga vsi spoštujejo ter omogočilo, da se na miren način menja obstoječa ureditev, kakor se v kulturni državi menjajo zakoni.

Ker ves svet to že razume, znači to splošno razumevanje ogromen napredek.

Toda, čeprav ves svet razume, na žalost — nihče ne dela za to!

Ne smemo se čuditi, če mednarodne konference nimajo uspeha. Uradniki, diplomati ali državniki bi končno pa le morali nekaj skleniti, prevzeti mnogo več odgovornosti, če bi nekaj storili, kakor pa, da iščejo samo izgovore, da ne bi jim bilo treba kaj skleniti. Ali ni staro pravilo, da državna administracija dela samo pod velikim pritiskom vlade in da vlade zopet delajo pod močnim pritiskom javnega mnenja.

Glejte, to je, česar nam je doslej manjkalo. Zanesljivosti, da se ognemo vojni, ne bo dotlej, dokler je v vsaki deželi ne bo hotelo javno mišljenje s formirano delavno voljo, ki se bo interesirala za mir vsaj toliko kakor za detajle svoje nacionalne politike.

Da, Ženeva bo postala intenziven center organizacije in napredka, mir bo zavladal, kadar bo to zahtevalo javno mnenje narodov.

In koliko bolj bo šele zasiguran napredek tedaj, ko bo manifestiralo eno javno mišljenje, enotna volja narodov po vseh krajih Evrope in nudila potrebno silo.

Če želimo obenem chraniti mir in svobodo, potem treba, da z vsemi silami delamo za ustvarjenje takega javnega mišljenja.

Organizirani delavci morejo z vsemi močmi podpreti ta namen z organizacijo tega mišljenja. Baš od njih sil, njih bistrumnosti, njih odločnosti je najbolj odvisen uspeh.

Prišel je trenutek, ko je treba, da se spominjamo, da nas tako uče velike besede Anatola Franca:

»Združitev delavcev bo ustvarila mir vsem.«

Politika norveške delavske stranke

Stalni sotrudnik »Sozialdemokrata« v Pragi, P. M., je povpraševal norveškega zunanjega ministra Halodana Kotha o politiki norveške stranke. Minister mu je odgovoril na vprašanja bistveno naslednje:

K prelomu lokarnske pogodbe še nismo zavzeli stališča. K francoskemu predlogu, pa bo še lahko zavzela vsaka članica Društva narodov svoje stališče.

*

Mednarodno vojaško silo presojam skeptično, ker ne morem umeti, kako bi mogli vojno preprečiti z vojnimi sredstvi, zakaj izganjanje vraga z belcebubom smatram za zgrešeno politiko, potem pa tudi, ker taka vojska Društva narodov ne bi mogla funkcionirati, čim bi bila tudi le ena država proti njej. Društvo narodov vendar ni enotna in samostojna sila. Jako sem skeptičen.

*

O bodočih naših volitvah ne maram prorokovati. V splošnem pa je mnenje, da se je položaj delavske vlade, odkar jo imamo, izredno utrdil. Norveško ljudstvo ima predvsem občutek, da se nekaj dela. Delavska stranka je pred volitvami obljubila, da se bo borila proti krizi in sedaj ljudstvo čuti in vidi, da svojo obljubo vrši in deluje v tej smeri.

*

Mnogo nezaposlenih smo zaposlili pri javnih delih. Financiranje teh del nam je omogočila zveza s kmetiško stranko. Nadalje smo pospeševali industrijo z garancijami, ne z direktnimi subvencijami. Končno smo položaj kmetov izboljšali s tem, da smo zvišali njih dobičke. Lahko skoraj trdimo, da je kmetiška kriza na Norveškem že premagana. Veliko vlogo igra v boju poti krizi sanacija siromašnih občinskih financ, in sicer z državnimi podporami, z novo ureditvijo javnih izdatkov, z odpisanjem dolgov itd.

*

Praktično delo je res povzročilo nekoliko drugačno nastopanje delavske stranke. In nedvomno obstoja potreba, da smo v zvezi (mednarodno) z drugimi delavskimi strankami. Posebno velja ta potreba za Škandinavijo. Prav naravno je, ker so v treh škandinavskih deželah na krmilu delavske vlade, da smo poiskali to zvezo. Ne samo z Dansko in Švedijo, marveč tudi s Finsko. Za Finsko je ta zveza s škandinavskimi strankami posebno važna. Poleti se bodo vršile nove volitve na Finskem in je prav mogoče, da bo finska socialna demokracija tako močna, da tudi ona kot četrta škandinavska delavska stranka sestavi vlado.

*

Finski fašizem je mrtev. Prava zaslomba, ki jo ima finsko delavsko gibanje v škandinavskih delav. strankah, je za finske sodruge najboljše jamstvo.

Potreba, da sodelujemo z drugimi delavskimi strankami je tu. Menim, da gre razvoj v tej smeri. Internacionalno sodelovanje je potrebno.

Strahote bodoče vojne

Mraz nas spreletava, ko čujemo o strahovitih pripravah za bodoče vojne. Dejanskega stanja, kako so države oborožene, pa sploh ne poznamo.

V bodoči vojni bo odločevalo zračno orožje. Vse države tekmujejo v gradnji zrakoplovov in obrambnega orožja proti zračnim napadom.

Po oficijelnih poročilih imajo danes Francija, Italija in Anglija nad 15.000 letal. Največji »bombnik« ima Italija. Letalo »Savoica« je to, ki ima osem motorjev, nosi 45 ton s 6000 PS. Nemčija ima 8000 letal, dočim jih ima Rusija le 6000. Imamo že letalske bombe po 1000 kg, med njimi take s plini. S 1000 bombami se lahko požge prostor s stavbami, ki meri 1000 kvadratnih kilometrov ali mesta s 100 kvadratnimi kilometri površine zastrupiti s plini. Vrši se lahko obenem oboje, tako, da se na dotičnem prostoru vse požge in pomori.

In ta vojna, katere strahot si niti prav misliti ne moremo, se bo vršila v zaledju nad prebivalstvom in krajih, ki niso v območju dosedanjih vojn.

Te strahote nas nujno opominjajo, k delu za mir. Nikjer ne smemo zamuditi prilike, da ne bi opozarjali na grozeče zverinstvo in zbujali voljo in odločnost med narodi za mir.

Kako smo izgubili bolezenske šihte po § 219 o. z.?

»Jutro« polemizira s klerikalno »Delavsko pravico« o tem, kdo je kriv, da je delavstvo izgubilo pravico do mezde v času bolezni po rudnikih in vsi drugi, ki so zavarovani pri Bratovski skladnici, vsled razveljavljenja § 219 o. z. »Delavska pravica« je namreč pisala, da se baje »danes na odločilnih mestih prav malo vpraša za mnenje delavstva ali pa njegove strokovne organizacije.«

»Jutro« verjame »Delavski pravici«, da Jugoslovanska strokovna zveza pri tem ni bila nič vprašana za mnenje. Še več. Minister dr. Krek je v Trbovljah prav izjavil, da mu je bil ta amandman (odprava § 219 o. z. za rudarje) popolnoma neznan in da bo sedaj storil vse, da se ga s posebnim zakonom ukine vsaj za privatne rudnike. Je že kaj storil?

Na to ugotavlja »Jutro« sledeč potek borbe za § 219 o. z. in nimamo razloga, da bi dvomili nad temi informacijami, ki so gotovo iz peresa ministra dr. Kramerja samega:

»Na škodljivost amandmana je za časa razprave v finančnem odboru opozoril senator dr. Kramer, ki je predlagal njegovo črtanje. Minister za šume in rudnike Djura Janković je odgovoril, da je kr. vlada stvar dobro premislila in uveril večino finančnega odbora. Za dr. Kramerjev predlog je glasovalo 7 od 15 članov finančnega odbora. V parlamentarnih krogih se je o tej stvari mnogo govorilo. Člani finančnega odbora senata so dobili protestne izjave narodnih in socialističnih delavskih organizacij. Jugoslovanska strokovna (krščanska) zveza se na nje ni obrnila.«

Tem ugotovitvam ni prav ničesar pripomniti. Klerikalci so se tudi okrog tega §a obnašali enako, kakor okrog dobave premoga za železnice. Mi bi lahko dodali v informacijo še toliko, da so se vse novote v finančnem zakonu, amandmani, v narodni skupščini od poročevalca tako čitale, hitro in nerazločno, da jih po trditvi nekaterih poslancev niso slišali niti poslanci v prvih klopeh in je večina zvedela za te nove zakone, tudi za ukinitev § 219 o. z., šele potem, ko je bilo že vse gotovo.

Če bi imeli delavci le enega svojega človeka v skupščini, bi se kaj takega ne moglo zgoditi, vsaj ne brez odločnega protesta v skupščini sami. Tako pa k temu nihče niti ust ni odprl v skupščini.

Pred III. delavsko svetovno olimpijado!

Kakor poroča SASI (socialistična del. sportna internacionala), ki ji predseduje bivši vodja avstrijskega »Schutzbunda« dr. Julius **Deutsch**, bodo letos **od 4. do 6. julija velike telovadne in sportne prireditve v Chomutovu (Komotau) v ČSR.** Nastopile bodo nemško-češke, čeho-slovaške, francoske, švicarske, skandinavske in druge delavske sportne in kulturne organizacije. Slavnosti bodo imele **mednaroden,** tudi važen politični pomen.

Za tekmovalce in gledalce velja na železnicah ČSR 50 odst. popust od 28. junija do 12. julija t. l. Opozarjajo se vsi, da so v bližini Chomutova znana svetovna kopališča in zdravilišča Karlove Vari i. dr.

SASI pravi nadalje v svojem pozivu:

»Ta slavnost bo poleg drugega priprava delavskih telovadnih in sportnih zvez za tretjo delavsko olimpiado v **Antwerpnu.** Tiste zveze, ki se ne bodo aktivno udeležile prireditev v Chomotovu, se naprošajo, da odpošljejo čim močnejše delegacije.«

Dobrote človeštva pri nas in drugod

Številke o uspehih kulture pravijo, da pridejo pri nas na 10.000 prebivalcev komaj 3 zdravniki, a v Ameriki 12. Imamo pa okraje tudi s 50.000 prebivalci s komaj enim zdravnikom. V naši državi umre največ novorojencev, — dokaz slabih prehranjevalnih in zdravstvenih razmer. Kako napreduje kultura, lahko sodimo po tem, da pride na Danskem že na 1000 prebivalcev 100 telefonov, a pri nas komaj 3. V Ameriki ima že vsak šesti prebivalec avtomobil, pri nas en avto na 1200 oseb. Sladkorja porabi pri nas ena oseba 5 kg, v Angliji 40 kg letno. Seveda je menda pri nas tudi najdaljši delovni čas z najnižjimi mezdami. Treba bo še mnogo borbe proletariata, da se povzpemo na višino drugih kulturnih narodov.

Književnost

Milica Stupan: Knaus-Oginova metoda, je naslov brošure, ki jo je pred kratkim izdala novoustanovljena založba »Žena in svet« v Mariboru kot svoj prvi zvezek. Knjižica ima dva dela: A) Spolna stiska delovnega ljudstva v sedanjosti. B) Izhod in rešitev: Knaus-Oginova metoda. V prvem delu pisateljica na poljuden način razpravlja o vprašanju populacije (razmnoževanja ljudi), s socialnega stališča, težak položaj delavske žene kot matere, dosedanjo prakso omejevanja porodov in vse težke posledice, ki jih povzroča § 171 kazenskega zakonika. Boj proti splavljanju naj se ne vrši potom drakoničnih kazenskih paragrafov, temveč z gospodarskim in socialnim dvigom širokih plasti ljudstva. V drugem delu nas pisateljica seznanja z edinim sedaj možnim sredstvom proti nezaželjenemu spočetju, ki sta ga dognala dva zdravnika, Nemec Knaus in Japonec Ogino, ne da bi vedela drug za drugega in ki obstoji v dognanju, da nobena žena gotove dni pred in po menstruacijo ne more biti oplojena. Knjižici je dodana posebna tabela, po kateri si vsaka žena na podlagi svoje individualne menstruacijske dobe lahko sama izračuna kateri so ti dnevi. Ta metoda je nravnostnejša, sigurnejša in tudi cenejša kakor draga mehanična in druga sredstva proti zaploditvi. Tistih par dinarjev, kar stane ta brošura, se gotovo izplača, če pomislimo na velike nevarnosti splavljanja. Pisateljici moramo biti hvaležni, da je imela pogum, zastaviti pero za tako delikatno zadevo, o kateri drugod trdovratno molče.

*

Nikola Petkov: Aleksandar Stambolijski, njegova osebnost in ideje, je lepo ilustrirana knjiga, ki sta jo v srbščino prevedela Stojan Popov in Stefan Srbakov. Predstavlja nam bogato življenjsko delo borilca za jugoslovansko idejo in demokracijo v najširšem smislu, obožanega vodjo bolgarskega kmetstva in ministrskega predsednika, ki ga je besna reakcija na krut način umorila. Vsebuje podatke o njegovih sodelavcih, njegove članke, govore in korespondenco in njegove napore na mirovni konferenci, ki nas v marsičem novem seznanja. Hrvat Radić se zdi samo kot apigon Stambulijskega.

— — —

Doma in po svetu

Delavci, da boste vedeli. Industrijci so imeli nedavno letno zborovanje v Zagrebu. Študirali so tudi statistiko o mezdah in končno prišli do zaključka, da delavska gibanja niso neposredni izraz razmer med delavci in delodajalci, marveč le izraz akcij med delavskimi množicami v zvezi z razvojem političnih razmer v deželi. Potemtakem delavska gibanja in stavke niso posledica slabih razmer, ki so tudi v sramoto naših delodajalcev, kakor so industrijci sami priznali? — Industrijci torej razumejo demagogijo, s katero odgovarjajo na kočljivo vprašanje.

Knez namestnik Pavle je slavil 28. t. m. svoj 43. rojstni dan.

Miša Trifunović je obiskal Zagreb, da razpravlja z zastopniki združene opozicije.

Bivši minister Grol (demokratski opozicionalec) je rekel na beograjskem sestanku opozicije: Dokler si ne izvojujemo pravo človeka, da je človek, morajo stopiti v ozadje vsi strankarski interesi. — Tudi mi pravimo, da je pri nas glavni problem demokracija.

»Slovencu« v pojasnilo. Bela Kun se nahaja še vedno v Moskvi, kjer je 26. t. m. govoril z njim dopisnik »Petit Parisien«-a.

Steklarska industrija je med našimi industrijami, ki je tudi v krizi imela velike dobičke. Tovarna stekla v Pančevu ima 27 milijonov temeljne glavnice. Tovarna izkazuje kljub velikim odpisom še vedno še 2.6 milijona dinarjev dobička. Pravi dobiček znaša 3.9 milijonov dinarjev za leto 1935. Izplačala bo družba 11% dividende, za kar bo porabila 2.97 milijonov dinarjev čistega dobička.

•

Prvi majnik v Bolgariji — državni praznik. Tudi bolgarska vlada je sklenila, da bo v bodoče v Bolgariji prvega majnika državni praznik dela. Letos prisostvuje paradi v Sofiji tudi kralj. Morda bo ta dan veljal proslavi obnovitve ustave obenem?

V Budimpešeti je umrl s. Jakob Weltner, po poklicu mizar. Dopolnil je 62 let. V delavskem gibanju je bil na 40 let. Zlasti ima velike zasluge za delavski tisk. Več let je bil urednik »Nepszave«, ki je dnevnik. Od 1919 do 1925 je živel na Dunaju. Potem se je vrnil v Budimpešto in prevzel zopet glavno uredništvo osrednjega strankinega glasila. Weltner je bil poslanec in med najboljšimi govorniki.

Nemški pisatelj Henrik Mann je dobil čehoslovaško državljanstvo.

Čudna nemška statistika. Nemški državni statistični urad (»Wirtschaft und Statistik«) poroča, da je izdatek za nezaposlene od 1. aprila 1933, ko je nastopil Hitlerjev režim, do četrte četrti leta 1935 nazadoval za 80%. Nezaposlenost se je po uradni statistiki (ki ji ne verujemo) zmanjšala za dve tretjini. Že po teh podatkih je podpora za nezaposlene silno padla. Značilno pa je, da je v istem času višina celotnih zavarovalnih prispevkov padla od 472 milijonov mark na 270 milijonov mark, to je za 53%. — Kaj je sedaj, ali so bili zavarovalni prispevki znižani in dajatve, ali pa je stotisoče delavcev nezaposlenih, ki jih pa državna statistika ne navaja, da prikazuje ugoden socialni položaj inozemski javnosti. — Za prikrivanje resnice je fašistična diktatura najprimernejša režimska oblika.

18.732 samomorov 1934 v Nemčiji. V Nemčiji je izvršilo 1934. leta 18.732 mladeničev in mladenk samomor. [illegible]

Obsodba atentatorjev na Leona Bluma. Dne 13. februarja je bil izvršen atentat na s. Leona Bluma v Parizu. Obtoženi so bili trije rojalisti. Napadalec je bil obsojen na tri mesece ječe, sokrivec na 14 dni. Tretji obtoženec je bil oproščen, ker ni bilo dovolj dokazov.

Francoski gospodarski načrt. »Le Plan Français« (francoski načrt je naslov knjige, ki jo je izdal sedanji francoski letalski minister Marcel Deat. Osnovna njegova misel je, da je treba dvigniti kupno moč ljudskih množic. To je v okviru sedanjega gospodarskega sistema nemogoče. Zato mora poseči vmes država in prijeti gospodarstvo predvsem pri cenah. Posebni gospodarski svet naj regulira cene, zunanjo trgovino, delovne razmere, kontrolira naj kredit in banke in vodi velika javna dela.

Kako pomagajo kapitalistom. Na Angleškem so zvišali carino na čaj. Preden je naredba izšla so borzni špekulanti zvedeli od zakladnega tajnika, kaj vlada namerava. Tako so mogli doseči verižniške dobičke. Delavska stranka bo zahtevala v zadevi preiskavo. Špekulanti imajo pač dobre strice v vladi.

Anglija zahteva pojasnila od Nemčije glede Hitlerjevih mirovnih predlogov.

Egiptski kralj Fuad I. je dne 27. m. m. umrl v 68. letu starosti. Fuad je imel italijansko vzgojo, ker je študiral v Turinu. Več let je služil v italijanski vojski. Prestol je zasedel 1917. Njegov 16letni sin se šola v Londonu in postane čez dve leti kralj Said, kakor je njegovo pravo ime. Fuad si je kot kralj nagromadil ogromno imetje.

Za invalide in stare v Zedinjenih državah. Predsednik Roosevelt predlaga v proračunu postavko 460.8 milijonov dolarjev za podpiranje invalidov in ostarelih ter nezaposlenih. Potemtakem bodo dale Zedinjene države iz državnih sredstev v navedene namene 21 milijard dinarjev.

Pred nacionalizacijo orožne industrije v Zedinjenih državah? Večina odbora senata Zedinjenih držav v Ameriki predlaga vladi nacionalizacijo oboroževalne industrije. V Ameriki že več let razpravljajo o tej nacionalizaciji.

Kako obdavčujejo v Afghanistanu. V Afghanistanu so izvedli davčno reformo, po kateri se obdavčijo državljani po svoji telesni teži.

Najboljši strokovnjak.....

zelo težko ugotovi napake v materjalu. - Vsled tega pazi na znak kvalitete „Palma", ki uživa zaupanje vsega sveta.

Dobe se pri vsakem čevljarskem mojstru!

Uprli so se...

Naša najstarejša tekstilna tovarna: Bombazna predilnica in tkalnica E. Glanzmann in A. Gassner v Tržiču, ki zaposluje okoli 1200 delavcev in nameščencev in ki je prejšnje leto slavila svoj 50letni jubilej, je na delu, da svoje obrate do skrajnosti racionalizira in modernizira. Radi velike notrane in inozemske konkurence stremi podjetje za tem, da svojo kapaciteto poveča. Tehnični aparat podjetja je že nad leto dni intenzivno na delu. Izvršene so bile že velike spremembe in reorganizacije v načinu produkcije v predilnici in tkalnici. Največje spremembe so bile izvršene v tkalnici. Z uvedbo tkzv. »superkopsov« pri statvah se je vsaki tkalki dodelilo v streženje že dve statvi, tako, da mora sedaj streči šestim statvam, ne pa štirim, kakor doslej. — Število statev, katerim je stregla ena tkalka, je bilo različno in je to v glavnem bilo odvisno od njene spretnosti, od materijala v osnovi in votku, od širine grebena in konstrukcije statev itd. Pri normalni dobri osnovi je stregla ena izvežbana tkalka štirim ozkim, gladkim bombažarskim statvam in to pri enobarvni osnovi in tanjšem votku, trem statvam pri debelejšem votku, ali pri pestrobarvni osnovi. Dobro je stregla ena tkalka dvem do trem ozkim revolverskim statvam za bombaž in povprečno dvem širokim bombažarskim statvam, kar je bilo seveda v glavnem odvisno od kvalitete blaga.

Vse to se je godilo skozi desetletja. Podjetje se racijonalizira. Vsaki delavki se bo odslej brez ozira na kvaliteto blaga večjega fizičnega napora itd., dodelilo šest statev. Pri vsemu temu se delavce ni vprašalo, če so s tako delitvijo dela zadovoljni ali ne in tudi se jih ni vprašalo, če bodo zmogli ali ne. Edino kar se je reklo s strani vodsva podjetja, da mora pri isti režiji produkcijo zvišati in postati konkurenčno. 64 delavk, ki so do sedaj stregle 256 statvam, mora sedaj streči 384 statvam, t. j. 64 delavkam se je dodelilo še 128 statev, ali pa 32 delavk je svoje statve izgubilo. Superkoksi izpodrivajo tkalke in jim odjedajo kruh.

Delavci tkalnice so se temu novemu sistemu uprli. Zakaj? Zato, ker je podjetje brezobzirno vsiljevalo ta novi sistem, brez da bi delavstvo vprašalo, ali so zadovoljni ali ne, brez da bi se z njimi pogovorilo, za koliko bo njihovo napornejše delo bolje nagrajeno, kakor dosedanjo. Zato, ker je bil na to vprašanje edini odgovor s strani podjetja: »Kdor tega ne zmore in komur ni všeč, naj gre!«

Delavstvo se je zavedalo svojega položaja in se je temu načinu uprlo. Izvršene so bile intervencije s strani strokovnih organizacij, katere je delavstvo pozvalo, da jih ščiti. Podjetje, ki je organizirano v Zvezi predilnic Jugoslavije, da ščiti svoje interese in ki je kartelirano z drugimi sličnimi tovarnami v naši državi, da ščiti svoj dobiček, ne želi in odklanja, da se sporazumeva s strokovnimi organizacijami delavstva, ker hoče imeti proste roke in neče biti vezano na svoji poti k popolni racionalizaciji. To je pokazala razprava, ki jo je vodil zastopnik srezkega načelstva v Kranju g. dr. Schwab, na kateri so zastopniki podjetja striktno izjavili, da ne žele s strokovnimi organizacijami nikakih sporazumov. To stališče podjetja je silno konservativno ali dobičkanosno. Zastopniki strokovnih organizacij so se zavedali položaja in so v znak protesta razpravo zapustili.

Kaj sedaj? Delavstvo se mora zavedati, da bo podjetje začrtano racionalizacijo brez obzirno izvedlo. Njen ideal niso »superkopsi« in da vrine eni tkalki šest statev, temveč avtomatične statve, katere tudi podjetje že uvaja in pridno montira, tako, da bo ena tkalka stregla ne šestim statvam, temveč 24-tim statvam, ali pa še več. Podjetje, razume se, hoče pri tem razvoju imeti proste roke, da zbira nove kapitalije pri delavkah na šestih statvah za nakup avtomatičnih statev, s katerimi bo dosegla v sedanjem času vrhunec svoje racionalizacije. Delavstvo za svojo naporno in težko delo ne sme zahtevati večjega košćka kruha, ker to ni v racionalizacijskem programu podjetja; delavstvo ne sme biti organizirano in se njihove predstavnike odpravlja: »češ, kaj hočete s temi ljubljanskimi advokati«: Delavec mora biti pokoren sluga podjetja in svojih strojev in ne sme misliti o tem, kaj se v njegovi bližini in okolici dogaja.

Mi, ki to opazujemo, se vprašamo, kaj bo iz vsega tega? Prizadetemu delavstvu ne moremo drugega svetovati, kakor to, da tudi ono sebi to vprašanje stavi in to resno in trezno in uvidelo bo, da drugega izhoda ni, kakor ta, da o vseh teh problemih razpravlja in to ne osamljeno, temveč v svoji strokovni organizaciji. — J. K. G.

Delavski pravni svetovalec

Kranj

Odgovor vprašalcu: Če Vas je delodajalec pošiljal na kakšne »dopuste« po 3 dni, celi teden, 14 dni ali 4 tedne skupaj, Vam mora take dopuste v smislu § 220 obrtnega zakona plačati, kakor bi delali. Odpovedati se mora vsakemu delavcu na 14 dni. 8-dnevne odpovedi zakon za delavce ne pozna in je tudi takšna odpoved neveljavna. Pazite, da ne boste pri odpustu delodajalcu kaj podpisali in se s tem morda ujeli. Često delodajalci k takim podpisom dostavijo, da ste odšli popolnoma izplačan in nimate ničesar več zahtevati. Nadure se morajo plačati s 50 odst. poviškom. Morate pa imeti točno vse nadure zapisane in jih dokazati pred sodiščem, s pričami ali z zapiski.

Ribnica na Pohorju

Stare ceste zapirajo. Znano je, da nekaterim ljudem na deželi nikoli ni dovolj zemlje in da radi tega nastajajo tiste znane drage kmetske pravde za kak meter zemlje ali za pot, ki požrejo potem celo premoženje. Tudi pri nas je umrl nedavno posestnik, s katerim so sosedi dolga leta mirno shajali. Dediči pa so naenkrat zaprli pešpot, ki je vodila čez 30 let preko sadovnjaka in tudi živino so lahko sosedi gonili tam črez. Stari občani majajo z glavami, da sedaj naenkrat pot ni več dovoljena. Kaj naj napravimo? — **Odgovor:** Skušajte dediče umrlega s pametno besedo prepričati, da si z zapiranjem poti nakopujejo predvsem nepotrebno sovraštvo sosedov, še bolj pa se izpostavljajo nevarnosti drage pravde. Če so namreč res brez posebnega dovoljenja in brez posebne prošnje nemoteno hodili sosedi čez 30 let čez tisto pot in gonili živino, ali vozili z živino, so si to pravico tudi priposestvovali ter jim dediči sedaj poti ne morejo braniti. Ako ne bo dobra beseda zalegla, naj poskusi še občina posredovati, drugače se boste pač morali obrniti na sodišče.

Stavka v tekstilni industriji Vlach v Rušah

Dne 27. aprila t. l. je izbruhnila stavka v Tekstilni industriji Vlach v Rušah, ker namerava tovarna reducirati že itak mizerne mezde in sicer ukiniti premije, ki so jih prejemali delavci in delavke v znesku Din 10.— za 100 metrov izdelanega blaga. Ta redukcija mezd bi bila hud udarec za tamošnje delavce in delavke. Stavka ni organizirana ter stavka le oddelek tkalnice, 34—36 delavcev in delavk. Stavka je izbruhnila spontano, ker so bili delavci obveščeni o nameri tovarne in je torej obrambnega značaja, delavstvo bije boj za poslednji grižljaj. Delavstvo ni organizirano, ker se je znalo to vedno preprečiti. V svobodni strokovni organizaciji organizirano delavstvo bi kompaktno nastopilo za zboljšanje svojega položaja. — Delavska zbornica je te dni posredovala pri podjetju in opozorila na neopravičeno redukcijo mezd. Podjetje utemeljuje to znižanje s tem, da so mezde s premijo previsoke in da ni v stanu z drugimi tovarnami, ki izdelujejo slično blago, konkurirati, ter vztraja trdno pri svoji nameri. Kot nadomestilo obljublja tovarna delavstvu nadurno delo, ki bi se plačevalo po zakonitih določilih, t. j. s 50% poviškom od temeljne mezde, kar bi naj nadomestovalo ukinjene premije. Delavstvo je to ponudbo odklonilo, ker se zaveda, da se nadurno delo vrši le po potrebi in da bi zaslužek teh nadur ne dosegel višine reduciranih premij. Dvomimo, da bi si kdo upal oporekati upravičenosti tega obrambnega boja, ako je videl izplačilne listke teh revežev. (Nek ruški veljak pa je baje vendarle dejal, da bodo ti delavci še radi garali za hlebček črnega kruha.) **Mezde za posamezne delavce in delavke znašajo: Din 7, 8, 9, 13, 21, 36, 47, 70, 132, 162, 179 in najvišja mezda Din 194.— tedensko.** Ako bi bili delavci in delavke, ki so prejemali te mezde, delali le pol dneva na dan, bo menda vsakomur jasno, da se z **Din 7.— tedensko** ne da živeti. Sedaj namerava podjetje ukiniti še premije, ki znašajo povprečno 20% te mezde. — Ali ni taka mezda zločin nad našim delavstvom? Ali ne bodo ti nesrečni izmozgani sužnji duševno in telesno prepadli in podlegli tuberkulozi. Sedaj zahteva podjetje od njih še nadurno delo. — Prinašamo to poročilo o stanju stradajočih delavcev in pričakujemo, da bodo merodajne oblasti posegle v to zadevo in zaščitile te trpine pred brezmejnim izkoriščanjem, zlasti pa naj oblasti poučijo vodstvo tovarne o zakonitih določilih, ki predvidevajo 8 urni delovnik.

Nobeden tekstilni delavec naj ne išče v času stavke zaposlitve v tej tovarni.

Naši pisatelji v češčini

Kdor količkaj zasleduje razvoj sodelovanja Jugoslovanov s Čehoslovaki po vojni, mora priznati, da Čehi v tem pogledu vsikdar realno in stvarno izpolnjujejo svoje bratske dolžnosti napram nam. Mi pa le prevečkrat ostajamo pri ganljivem navdušenju, kadar govori na slavnostnih večerjah rujno vino. Neštetokrat so že bile številne jugoslovanske ekspedicije po Čehoslovaški razkošno pogoščene, koncerti naših pevskih zborov običajno razprodani. Ko pa so nedavno prišli češki pevci v Beograd, — je dvorana zevala praznote, itd. Za poglobljenje medsebojnih stikov na kulturnem in gospodarskem polju imamo v obeh državah posebna društva, Jugoslovansko-čehoslovaške lige, ki dobivajo tudi od države znatne denarne podpore. V Beogradu in Pragi so centrale. Te centrale so lansko leto tudi sklenile, da bodo izdali v Pragi 10 knjig jugoslovanskih pisateljev in ravnotako bi morala izdati centrala lig v Beogradu 10 prevodov češko-slovaških pisateljev. Dejansko so Čehi pravkar že izdali vseh 10 knjig jugoslovanskih pisateljev, v Beogradu pa seveda — ničesar, niti ene knjige in še niti razpisali niso prevodov. Tako izgleda to naše bratstvo v praksi — vsaj na kulturnem polju. Čehi so med temi desetimi knjigami jugoslovanskih pisateljev izdali tudi roman našega Tone Seliškarja »Nasedli brod«, Vlad. Levstika »Dejanje« in Juša Kozaka »Beli mecesen««, katerega je prevedel znani prijatelj Slovencev, tudi pri nas dobro znani novinar J. K. Strakaty, ki je tako požrtvovalno predlanskim spremljal naše udeležence »Delavske olimpijade« po Pragi. — Knjige so izdane v okusni opremi, na finem papirju in dobrih prevodih. Priporočamo vsem, ki znajo češko, da si knjige nabavijo. Čj. ligi v Pragi pa moramo izreči vse priznanje za stvarno in požrtvovalno prijateljsko kulturno sodelovanje z Jugoslovani. Ravno pri tem treznem delu vidimo tudi vrednost prave demokracije, ki preveva Češkoslovaško republiko.

IZ NAŠIH KRAJEV

Ljubljana

Kulturno delovanje delavskega glasbenega društva »Zarje«. Malo premalo pišemo o delovanju na kulturnem polju delavstva v Ljubljani, dasi bi to moralo biti že zato, da bi delavstvo drugod čutilo, da »Zarja« orje z veliki brazdami ledino na polju delavske glasbe. 29. marca je imela »Zarja« lep delavski prosvetni večer, ki je napolnil dvorano in so izvajane točke bile res lepe in umetniško na višku. 5. aprila je naredila izlet s svojim pevskim zborom k sodrugom v Borovnico, kjer je imela koncert in nastopila tudi z venčkom »Dekleta in fantje na vasi«. V prijateljski družabnosti je pretekel popoldan in »Zarjani« so bili svoji med svojimi. 18. aprila t. l. je »Zarja« priredila v pozdrav delegatom kongresa Strokovne komisije prosvetni večer, ki je bil tudi zelo dobro obiskan. Dvorana je bila polna. Spored večera tudi lep in privlačen. Odseki »Zarje«, godbeni, mandolinski, jazz-orkester, oder, pevski zbor delujejo neprestano, večer za večerom so vaje, da je človek ves razigran, če obišče vse te vaje. Proletarska družabnost, pravi pojem sodruženstva, se uveljavlja med »Zarjani«, ki zopet vpliva na druge sodruge in sodružice ter tako utrjuje in širi proletarsko miselnost, da mora biti človek v resnici človek, ne samo živeti v domišljiji, da je človek, a ko pride preizkušnja, ko je treba pokazati svojo srčno kulturo in samega sebe v notranjosti, pa je zunanji lik človeka naenkrat lik volka, po starorimskem pregovoru: »Holo homini lupus est.« — »Zarjani« pa ta vcepljeni pojm meščanske ideologije med delavstvom odstranjujejo in njih kulturno delovanje, njih koncerti in prosvetni večeri, govore: Človek človeku drug in brat. Pozdravljeni »Zarjani«! —c—

Gospodarska anketa dolžnikov. Društvo dolžnikov je nameravala v Ljubljani že večkrat sklicati velik javen shod

Zdaj pa so priredili v »Trg. domu« anketo. Toda tudi z njo pri »Slovencu« niso zadovoljni, ker so razni govorniki kritizirali gospodarske razmere. Na te kritike pravi »Slovenec«: »Enačiti sedanjo vlado z vladami Jevtića, Uuzunovića, Srskića pa je seveda nekoliko predrzno... V toliko je konferenca zgrešila svoj cilj.«

SK. Ljubljana se imenuje nov meščanski nogometni klub iz bivših nogometnih klubov »Primorje« in »Ilirija« [illegible] V nedeljo je imela občni zbor »Vincencijeva družba«. — Kakor piše »Pon. Slovenec« je na tem zboru poročal pater Valerijan Učak »o sestanku pri g. banu, na katerem se je sklenilo, da bo banovina svoj prispevek za pomoč siromakom razdeljevala potom karitativnih organizacij.

V. Delavski prosvetni večer »Zarje v Ljubljani bo v soboto, dne 9, maja 1936 ob 20. uri v dvorani Delavske zbornice. To bo poslovilni večer te sezone in bo izredno lep in bogat. »Zarja« bo igrala dve še neigrani novi skladbi in to r. Čerinovo »Srečna vas domača« ter bo skladatelj dr. Čerin kot gost sam dirigiral. Mešani pevski zbor »Zarje« ki šteje že 25 pevcev in pevk, bo zapel 2 delavski pesmi in 2 narodni ter bo zopet viden njegov napredek. — Mandolinski orkester »Zarje« bo zaigral skladbe »Melodija« od Rubinsteina, »V pečini« in »Majski dnevi«. Igrala se bo enodejanka »Strojepiska«, ki jo bo dal delavski oder »Zarje«, ki je sedaj reorganiziran in deluje s polno paro. Pomnoženi jazz-orkester »Zarje bo zaigral več lepih skladb. Operna pevka Marta Oberwalder pa bo kot koloraturka s flautistom Viktorjem Čampom članom godbe »Zarje«, zapela krasen duet s flauto in klavirjem, Mozartove variacije. Iz tega je že razvidno, da bo zadnji prosvetni večer v letošnji sezoni res lep in umetniški in pokazal delovanje delavskega glasbenega društva »Zarje« v najlepši luči. R—

T. D. »Prijatelj Prirode« podružnica v Ljubljani priredi v nedeljo, 3. maja t. l. izlet v Pekel in Cerknico-Rakek. Odhod zjutraj ob 6.20 z vlakom do Borovnice, povratek zvečer iz Rakeka. Nedeljske povratne vozne listke je kupiti do Rakeka. Vabljeni so člani in njihovi znanci. — Odbor.

Maribor

Predavanje o ustroju in finančnem gospodarstvu OUZD v Ljubljani.

To predavanje je mariborska ekspozitura OUZD v torek, dne 28. aprila priredila za delojemalce in funkcijonarje strokovnih organizacij. Predavatelj g. Stenovec je v glavnem povedal isto kakor na zadnjem predavanju, ki je bilo prirejeno za delodajalsko skupino.

[illegible]

Po poročilu g. Stenovca se je priglasil k besedi g. Lekan, imenovani član ravnateljstva Osrednjega urada za zavarovanje delavcev iz skupine d e l o j e m a l c e v (na žalost!), ki je poročal o tem, kako bi morala država skrbeti za zidanje bolnic, nadalje da so režijski stroški v Klenovniku previsoki itd. Naravnost zaprepastilo pa je vse navzoče njegovo mnenje, da je treba tudi d e l o v n i č a s uradništva p o d a l j š a t i, če se hoče govoriti o štednji v socialnem zavarovanju. Torej zastopnik nameščencev in delavcev zahteva podaljšanje delovnega časa! Ni smatral za potrebno, da bi govoril o številnih milijonih, ki jih dolgujejo naši delodajalci skupno z državo socialnemu zavarovanju; ni povedal, da bo takoj pri svojih kolegih, ki sedijo trenutno v vladi, interveniral radi zidanja bolnic in sanatorijev s strani države. Ne, ker to ne spada v njegovo kompetenco! Pač pa spada v njegovo kompetenco povzročitev nerazpoloženja pri zavarovancih zoper uradništvo, kateremu je treba podaljšati delovni čas ter tako sanirati socialno zavarovanje. Torej tako govorijo ljudje, ki bi morali prav za prav poznati razmere v socialnem zavarovanju do pičice. Sicer mi gospodu ne zamerimo:

Za njim je govoril s. V i d o v i č, tajnik Strokovne komisije ter izvajal: Naše socialno zavarovanje se resnično nahaja v velikih finančnih težkočah. To gre deloma na rovaš padanju povprečne zavarovane mezde, povečanju staleža bolnikov, veliki brezposelnosti, raznim stavkam itd. Prvenstveno se pa nahaja zavarovanje v finančni stiski radi tega, ker dolgujejo delodajalci zavarovanju ogromne milijone na nevplačanih prispevkih. Vedno kadar se je zavarovanje nahajalo v finančni stiski, se ga je skušalo sanirati na račun zavarovancev. Tako so bili prispevki zvišani od 6½% na 7% in porodniške dajatve so bile poslabšane. V slučaju, da bi hoteli merodajni činitelji tudi tokrat sanirati zavarovanje na račun zavarovancev (eventuelno tako, da se črtajo dajatve med 26. tednom do 52. tedna), potem naj računajo na najhujši odpor prizadetih.

Referent g. Stenovec je rekel, da naj vsi skupno rešujemo vprašanje socialnega zavarovanja. Pri tem je imel v mislih vse delavske in nameščenske strokovne organizacije. Toda, kako naj mi pomagamo reševati, ko se nas pa naravnost odtujuje zavarovanju s tem, da ministrstvo ni vpoštevalo soglasnega predloga vseh organizacij pri imenovanju ravnateljstev, temveč je imenovalo osebe, ki skoraj nikogar ne predstavljajo. Ravno tako omalovažuje ministrstvo socialne politike in narodnega zdravja našo staro zahtevo po takojšnjem razpisu svobodnih in tajnih volitev v bolniške blagajne. V zvezi z reševanjem našega bolniškega in nezgodnega zavarovanja moramo danes ponovno zahtevati izvedbo zavarovanja za starost, onemoglost in smrt kakor tudi zavarovanje za nezaposlenost. Gospodom zdravnikom pa veljaj sledeči poziv: Med zavarovanci obstoja nerazpoloženje proti našemu bolniškemu zavarovanju v veliki meri radi tega, ker ne postopajo vsi zdravniki z bolniki tako kot bi bilo to potrebno. Malo več potrpljenja in vljudnosti — pa bo šlo! Na današnjem predavanju je nujno potrebno podčrtati sledeče zahteve zavarovancev:

1. Sodelovanje socialnih ustanov z delavskimi in nameščenskimi strokovnimi organizacijami je najboljše jamstvo, da bodo te ustanove res služile svojemu pravemu namenu.

2. Ministrstvo socialne politike in narodnega zdravja naj čimprej omogoči izvedbo volitev v osrednji urad in v okrožne urade za zavarovanje delavcev.

3. Do izvedbe volitev naj se pritegne v vodstvo teh ustanov zastopnike vseh delavskih in nameščenskih strokovnih organizacij po predlogih, ki jih bodo stavile Delavske zbornice. Protestiramo proti nevpoštevanju predlogov Delavske zbornice v Ljubljani pri imenovanju članov ravnateljstva OUZD, kjer tvorijo delojemalski del samouprave samo zastopniki najšibkejše organizacije, dočim se odtujuje zavodu ogromna večina članstva zaradi nezaupanja v samoupravo.

4. Ponovno zahtevamo izvedbo zavarovanja za starost in onemoglost ter zavarovanje za nezaposlenost.

5. Zahtevamo višje zavarovanje, kakor ga že imajo tudi privatni nameščenci.

Po izvajanjih s. P e t e j a n a, ki je tudi s svoje strani pravilno osvetlil gotove točke v socialnem zavarovanju, je upravnik g. Stenovec predavanje zaključil.

•

Regulacija se ne makne z mrtve točke. Na Aleksandrovi cesti je že dolgo gotova nova stavba trgovca Batjela ob oglu Cvetlične ulice. Tam bi morali regulirati vhod iz Cvetlične ulice na Aleksandrovo cesto, pa je na poti še brivski paviljon in še povrh tega nek spor s posestnikom Hofmanom. Akti ležijo že precej časa v Ljubljani in tako regulacija stoji, ter ovira promet in kazi mestno lice na najprometnejšem kraju. Običajno se v Mariboru take reči rešijo v jeseni in začnejo z delom, ko pade prvi sneg.

Takih zadev je baje še cela vrsta. In tako je videti ravno v našem mestu, da ni nobenega razvoja, nobene prave modernizacije, a najhujše so prizadeti oni, ki čakajo na delo, a Sv. Birokracij dela ne da in ne da. Kaj pa, če bi med tem popravljali vsaj razrite ulice, razdrte hodnike, ki so že v sredini mesta, ob najlepših ulicah v hujšem stanju, kot v zadnjem kotu zaspanega trga. Celo vodni jarki so že tako zanemarjeni, da voda ne teče več po njih, ampak po cestah in hodnikih.

Tudi na Pohorju zidajo. Med Pohorskim domom in Mariborsko kočo je začel te dni zidati večjo vilo mariborski primarij g. dr. Hugo Robič. Tako bo tudi na Pohorju nekaj dela in zaslužka. Najbrž bodo v kratkem začeli še tudi drugi z zidanjem planinskih hišic na Pohorju.

Zakaj ne dobijo železničarji premoga? V začetku aprila so kakor običajno železničarji zopet naročili premog in ga že v naprej plačali. Kmalu nato pa je izšla okrožnica, v kateri se prizadeti pozivajo, da naj dvignejo vplačane zneske za premog, ker se sedaj premog ne dobavlja. Številne železniške družine so radi tega ostale brez premoga, rudarji pa so brez dela in zaslužka. Tega pač nismo v stanu razumeti.

O novih preiskavah v železniški delavnici se zopet šušlja med železničarji. To pot gre baje za izdelovanje orodja in drugih naprav za neke bivše veljake. Ali bodo sedaj tudi meščanski dnevniki poročali, da so delavci krivi teh dejanj.

Obrtni tečaji, ki so brezplačni, se bodo pričeli v kratkem v Mariboru. V tečajih se bodo obravnavali praktični predmeti, kakor avtogenično varenje, obrtno knjigovodstvo, prikrojevanje damskih oblek itd. Prijave sprejema pisarna obrtno-zadružnega nadzorstva na sreskem načelstvu. — Ako se bo priglasilo vsaj 30 udeležencev, se bodo vršila tudi mojstrska izpitna predavanja. Toplo priporočamo pomočnikom in pomočnicam, da se v lastnem interesu tečajev v čimvečjem številu udeleže.

Plinarniška in Kacijanerjeva ulica, kjer je vedno živahen promet sta mestoma v temi. Prebivalci naprošajo mestno električno podjetje, da te nedostatke odpravi.

Občni zbor mariborske Tujskoprometne zveze se je vršil minuli torek pri »Orlu«.

Težka avtomobilska nezgoda. Minulo nedeljo je zavozil trgovec Josip Moravec z avtomobilom, v katerem sta se nahajali dve ženski, v brzojavni drog. Nesreča se je zgodila v bližini mesta v smeri proti Hočam. Delavka Alojzija Rek je zadobila pri padcu težke poškodbe. Njeno stanje je brezupno. Julijana Senčar pa je k sreči zadobila lažje poškodbe, medtem ko je Moravec ostal nepoškodovan. Pričakujemo, da bo komisija strogo preiskala vzroke te nezgode.

Vsi privatni nameščenci se vabijo, da se s svojci in prijatelji udeleže **prvega družabnega večera** Medstrokovnega odbora organizacij privatnih nameščencev v Mariboru, ki se bo vršil v soboto, dne 2. maja t. l. ob 20. uri v beli dvorani »Uniona«. Na prireditvi sodeluje pevski zbor trgovskih nameščencev. Vstopnine ni!

Prijatelj Prirode, Maribor. V nedeljo, dne 3. maja izlet na Pohorje, razgledni stolp. Odhod ob 6. uri zjutraj od vogala Frankopanove in Stritarjeve ulice.

Ljudska samopomoč v Mariboru je imela minulo nedeljo svoj redni občni zbor za poslovno leto 1935 po delegatih v navzočnosti vladnega komisarja g. dr. Bano Milana iz Ljubljane. O delovanju minulega leta so poročali načelnik g. dr. Ivo Šorli, kakor tudi ostali funkcijonarji. Iz njihovih poročil posnemamo, da je imela Ljudska samopomoč v vseh oddelkih 8849 članov, ki so bili zavarovani skupno za Din 76,460.000.—. Blagajniško poročilo izkazuje na prometu čez 35 milijonov Din; na pogrebninah in podporah se je izplačalo Din 5,718.949.—. Bilanca koncem leta 1935 izkazuje na aktivah Din 4 milijone 880.620.34, katerim stojijo nasproti pasiva v znesku Din 59.945.25, tako da je znašal rezervni fond Din 4,820.666.09. Zvišal se je torej za Din 1,273.904.33. Pravila so se deloma spremenila, bistveno samo glede znižanja dajatev, ki se je določilo začasno do prihodnjega občnega zbora po predlogu zavarovalno-tehničnega strokovnjaka za vse člane enakomerno za 30%; s tem se je dosedanji način znižanja pogrebnine povprečno o m i l i l.

Celje

Prilizuni so že podlegli. O zadnjem shodu, ki se je vršil v Cinkarni pod vodstvom ravnatelja g. Lazarevića radi odpovedi kolektivne pogodbe, smo v našem listu precej obširno poročali, kjer se je vse delavstvo soglasno izreklo za novo kolektivno pogodbo. Za vse trezno čuteče delavce je bilo s tem to vprašanje rešeno in čakamo mirno še danes tozadevne razprave za novo kolektivno pogodbo. S spretnim zavlačevanjem omenjene razprave so organizirane napol nevidne sile na delu, v upanju, da se vsaj zadnji trenutek razbije enotnost organiziranega delavstva na dva ali več delov in tako po stari šegi zopet zavlada Damoklejev meč nad delavstvom. V nadi, da je delavstvo že razbito, so bile že razne grožnje na dnevnem redu, kakor: dobro si bomo zapomnili vse delavce, ki so zahtevali mezdo ob času bolezni po obrtnem zakonu, nadalje: tudi Vi in Vaša žena ste bili zelo glasni ob priliki stavke, tudi kazenske premestitve na slabše plačana mesta so se množile. Ena žrtev, s 26 leti službe, pa je že več mesecev po nedolžnem na cesti, baš radi tega, ker podjetje ne mara spoštovati obrtnega zakona. Ne da bi iznašali druge šikane in mizerne plače našega delavstva, vidimo že iz navedenega, da je delavstvo moralo iskati poti za samoobrambo. Celo po dveh kratkih razgovorih delavske delegacije z g. ravnateljem, je ostal rezultat za delavstvo ničev, ker se ravnatelj izgovarja, da pred občnim zborom akcijonarjev Cinkarne (ki bo šele 29. maja), ne more dovoliti povišanja mezd. Delavstvo je to zavlačevanje odločno odklonilo in stavilo končni termin za ureditev nove kolektivne pogodbe do 30. aprila. To zahtevo je podprlo z nad 40 podpisi, ob tem času dela prostih funkcijonarjev. To pa je porazno učinkovalo posebno na tiste, ki so stanje med delavstvom drugače slikali podjetju, kot je v resnici. Ojunačila sta se dva podrepnika in začela z napačnimi vprašanji iskati izjave med delavstvom, kdo je za kolektivno pogodbo (mislili so staro), ali kdo je za stavko. Zabeleževala sta izjave sama. Porabile pa bi se te izjave seveda le za ali proti kolektivni pogodbi, ker o stavki delavstvo doslej še sploh ni nič razpravljalo. S tem pa še seveda ni rečeno, da se je delavstvo odreklo tej svoji edini obrambi. Nekatera imena delavcev so bila menda napisana kar v pisarni. Temu bedastemu početju pa so napravili konec s tem, da so vzeli enemu nabiralcu polo, na kateri je imel že štiri delavce zaznamovane, da so proti stavki. Navedene smo vprašali, kaj je na stvari in so vsi izjavili, da so za novo kolektivno pogodbo. Drugi nabiralec pa je, kakor zatrjuje, sam raztrgal tozadevno polo. Tako se je tudi ta smešni manever razblinil v nič. Gospodu, ki pleše po tovarni in kriči, da so topilci proti novi pogodbi, pa povemo, da smo odrasli in preresni možje, da bi se vedno prerekali z njim. Ako bo potreba, se bo lahko prepričal, da smo še vedno **vsi za enega in eden za vse!** Če želite še kakšne blamaže, hitite, ker čas je zlato! Mi smo pripravljeni vsako vaše, še tako spretno zasnovano razbijaško delo odbiti.

Za 1. maja bo celjska uprava imela na razpolago več izvodov »Delavske Politike« in pozivamo delavce in nameščence, da si jo nabavijo.

Dela na Savinji bodo v kratkem razpisana in se bo potem z delom na regulaciji še letos nadaljevalo. Upamo, da bodo merodajni krogi skrbeli, da ne bo delavstvo tako škandalozno mizerno plačano, kakor lansko leto.

Delavski azil. Kakor izgleda bodo vse predpriprave za delavski azil končane meseca maja t. l. Načrte je napravil arhitekt Novak iz Murske Sobote. Porazdelitev posameznih prostorov je zelo posrečena. Bo to moderna trinadstropna zgradba poleg poslopja, v katerem se nahaja mestna elektrarna. V pritličju se bodo nahajali veliki prostori Borze dela in čakalnice, v nadstropjih pa prostori za prenočišča. Precej bo tudi opremljenih sobic, ki se bodo oddajale delavcem in nameščencem poceni v najem. Vsekakor bo to lepa pridobitev za mesto Celje in le želimo, da bi tozadevni odbor, v katerem se nahaja tudi predsednik SPNJ. Pibrovc to prepotrebno in dolgo vrsto let zahtevano zgradbo srečno in kmalu spravil pod streho.

Sirotnišnica. Sirotnišnica mesta Celja se nahaja v neki prastari zgradbi polni vlage poleg farne cerkve. Ubogi izmozgani proletarijat je v teh nehigijenskih prostorih brez zraka in brez solnca počasi gineval. Nobena predstavka delavstva za premestitev ubožnice v bolj zdrave prostore ni bila uvaževana od prejšnjih občinskih uprav. Naj bo že novoimenovani občinski svet kakršenkoli, pravo struno je ubral, ko je kupil ob Ljubljanski cesti razmeroma poceni lepo Kvaternikovo posestvo, kamor se bodo po izvršeni preureditvi preselili reveži v hiralnici. Tako bo končno tudi ta naša stara zahteva izpolnjena.

Lep zgled požrtvovalnosti nudijo igralci in pristaši Olimpa, ki že šest tednov ob prostem času delajo kuluk na igrišču S. K. Olimpa. Na igrišču kar mrgoli pridnih kopačev, vozačev itd. Načrte za igrišče so napravili člani sami. Igrišče bo praktično in lepo urejeno. Okrog igrišča so zasadili drevesa, da bo v senci, pa tudi prazno ne bo. Vse Gabrje, posebno pa člani in prijatelji društva nestrpno pričakujejo otvoritve. Kakor izvemo, bo pri otvoritvi tekma z enim izmed prvorazrednih sportnih klubov.

„ABOZA“

Vas dobro in poceni obleče. Tovarniška zaloga ALOJZ DROFENIK, CELJE, Kralja Petra c. 11.

„EOS“

zavod za plakatiranje ALOJZ SCHÖNER, CELJE s 1. majem nadalje se nahaja Vodnikova ul., trafika Oset. Toplo priporočamo!

Trbovlje

Nestrpno je nekdaj rudarsko delavstvo pričakovalo mesec maj, še sedaj se marsikdo tega radostno spominja. Danes pa preživlja to rudarsko delavstvo krizo, kakršno si je le težko predstaviti. Kapitalistična gospodarska kriza je na vrhuncu. Reakcija se že veseli, da bo triumfirala na razvalinah delavskih eksistenc. Ne pomisli pa, da se ravno tukaj odpirajo grobovi izkoriščevalcem in reakcionarcem. Zablodo današnjega vlastodržtva je kriv reakcionarni kapitalizem. On ščuva za svoje dobičke na vojno, na spore med narodi. On je tudi zanetil vojno v Afriki. — Ostali bomo zvesti načelom socijalizma, in se usposabljali za nove boje. Zlasti bomo v bodoče posvečali pažnjo izobrazbi, pretehtali bomo zablode fašizma rumenega in črnega, da se bomo borili za Mir, za svobodo, za enakopravnost. — Hude so posledice krize po celem svetu. Prav posebno jih občutimo pa zlasti mi rudarji. Toda tudi v Trbovljah gleda marsikdo s polnim želodcem na lačne rudarje. Zaveda se pa naj vsak, da iz lačnega proletarca rudarja raste sila, ki pravi: do tukaj in nič dalje. Tudi iz sedaj zaničevane, raztrgane in lačne rudarske dece bodo vzrasli borci, ki bodo nadaljevali borbo do zmage. Zato ne bomo klonili, temveč bomo podvojili izobraževalno delo med nami in se usposabljali za nadaljnje boje, do končne zmage.

Zagorje ob Savi

I. Delavsko kolesarsko društvo, podružnica Zagorje priredi v nedeljo, dne 3. maja otvoritveni izlet na Št. Janž na Dolenjskem. Odvoz iz Zagorja ob 6. uri zjutraj preko Trbovelj. K udeležbi tega izleta so vabljeni člani vseh bratskih podružnic iz revirjev. Družnost.

Črnomelj

Borba za delavske zakone. Menda je malokje toliko revščine kakor v našem revnem kraju. Imamo sicer lesno industrijo »Jugoles«, ki pa na noben način noče pri-

znavati socialne zakonodaje in je delavstvo že dolgo v borbi zlasti za uvedbo 8-urnega delavnika in za plačilo nadurnega dela po zakonu s 50%. Že nad dve leti tečejo pravde delavcev za te nadure, a tožena industrija vleče pravdo naprej in ravnotako tudi nadure. Radi lepšega na to delavce običajno po treh mesecih odpusti in na novo sprejme, ko se delavci podpišejo, da nimajo ničesar več zahtevati. To je seveda očitno izigravanje zakona, ki je nedopustno in zato tudi taki podpisi ne morejo imeti nobene veljave. Delavci si radi tega pridno zapisujejo vse nadure. In smo prepričani, da jih bo moralo podjetje tudi plačati. Imamo že precej časa organizacijo lesnih delavcev, ki je minuli pondeljek zopet priredila predavanje o delavski zakonodaji. Predaval je to pot dr. Ivan Humar iz Maribora, a poročal je tudi predsednik s. Bricelj in s. Pezdirc, ki je predsedoval in vodil predavanje. — Predavanje je bilo prav dobro obiskano in so delavci z vso pozornostjo sledili govornikom ter se končno razšli v najlepšem redu. Ravno v takšnih krajih daleč proč od kulturnih središč, so predavanja za delavstvo najbolj potrebna. Treba bo pa še mnogo luči v to temo.

Kranj

Iz konference OUZD. Članske konference ekspoziture OUZD, ki se je vršila 26. aprila v Narodnem domu, se je udeležilo poleg predstavnikov inštitucije še okrog 50 obratnih zaupnikov in zastopnikov delavskih strokovnih organizacij. Konferenci je predsedoval in podal obširno poročilo o poslovanju inštitucije upravitelj ekspoziture Cvar Josip. Splošni pregled o stanju inštitucije pa je podal ravnatelj OUZD dr. Bohinjec. Razne štatistike o stanju bolniškega zavarovanja, kakor tudi druga vprašanja, tičoča se bolniškega zavarovanja, so navzoči sprejeli precej skeptično, kar je dokaz splošnega nezaupanja v vse ustanove, kjer se delavstvu ne nudi možnost, da samo izvoli svobodno svoje zastopnike. S strani zastopnikov delavstva je pozdravil konferenco s. Kerč in poudaril potrebo takih konferenc, kar bo rodilo boljše odnose članstva do institucije in obratno. Na dr. Bohinjčevo izjavo, da podjetniki dolgujejo OUZD okrog 18 milijonov Din na prispevkih, je s. Kerč odločno zahteval, da se znesek takoj prisilno izterja. Zahtevo je utemeljeval zlasti s tem, da tudi podjetniki od delavstva sproti odtegujejo prispevke. Nato je bila prečitana resolucija, v kateri delavstvo zahteva, da minister socialne politike in narodno zdravje omogoči takojšnje volitve v središnji in okrožne urade za zavarovanje delavcev. Do izvedbe volitev pa naj se imenujejo upravni odbori po predlogih Delavskih zbornic. Resolucija tudi zahteva izvedbo zavarovanja zoper starost, onemoglost in brezposelnost itd. Resolucija je bila soglasno sprejeta. K besedi se je prijavil tudi zdravnik dr. Bežek, ki je orisal težko in odgovorno službo, ki jo zahteva zdravniški poklic, in se pritožil, da je žal videti, da je večina ljudi ravno nasprotnega mnenja. Poudarjal je tudi težkoče v tem, ker večina bolnikov nima nobenega zaupanja do zdravnikov, kar zelo kvarno vpliva na njihovo uspešno zdravljenje. Čestokrat tudi bolniki v nenujnih slučajih kličejo v nočnih urah zdravnike na dom in vsled tega nimajo mirnega počitka. Poročilu dr. Bežka se je pridružil še zdravnik dr. Bežič. Stavljena so bila še razna vprašanja, ki so pa bila bolj osebne narave. Upravitelj ekspoziture je dal iniciativo, da naj se ustanovijo po tovarnah obratni sveti, ki naj bodo vez med bolniki v tovarnah in inštitucijo. Končno je s. Kerč še odgovoril na vprašanje, ki ga je načela krajevna protituberkulozna liga, da bi naj delavci pristali na enkratni odtegljaj v mesecu maju v znesku 1—2 Din v korist krajevni ligi, kar pa delavstvo z ozirom na izkušnjo pri bednostnem fondu odklanja. Apeliral pa je na zaupnike, da naj gredo na delo in med delavstvom pridobijo čim več članov krajevni protituberkulozni ligi, kar so zastopniki lige še z večjim zadovoljstvom vzeli na znanje. Nato je predsednik zaključil konferenco in izjavil, da se bodo v bodoče redno vršile take konference.

Dramatični odsek SDSZJ, podr. Tržič, bo gostoval v nedeljo, dne 3. maja v Kranju. V restavraciji »Semen« bo uprizoril burko v treh dejanjih »Teta na konju«. Začetek ob 20. uri. Pridite polnoštevilno!

VAŽNO!

Ravno za Vas smo se založili z ogromno izbiro damskih in moških plaščev kot Trench-Coutov ter vseh vrst oblek, po neverjetno nizkih cenah! — **Oglejte si zalogo in prepričajte se!**

»TIVAR«, prodajalna Kranj.

Jesenice

Plenum delavskih obratnih zaupnikov KID se je vršil v nedeljo, dne 26. aprila 1936 v Delavskem domu na Savi. Plenum je pokazal mnogo resnosti in stvarnega dela. Zaupniki so pretresali vsa aktualna vprašanja, ki se tičejo delavstva pri KID. Glavni zaupnik je poročal o rezultatih zadnjih razprav za posamezne obrate, predvsem za Javornik, v kolikor so ta vprašanja bila rešena. Ugotovilo se je, da so mnoga važna in pereča vprašanja ostala še odprta, nekatera celo odklonjena, kljub temu, da bi morala biti v interesu delavstva in dobrih obojestranskih odnošajev že davno rešena. — Ugotovljeno je bilo dalje, da je še precej delavcev iz demontirane tovarne elektrod na Dobravi brezposelnih, ki prejemajo podpore iz lokalnega brezposelnega sklada krajevne bratovske skladnice, katera izplačuje na podporah nad Din 5000.— mesečno, čeprav so svoječasno izjavili gospodje od direkcije, da se bo te delavce pri prvi priliki ko se bodo sprejemali novi delavci, prvenstveno zaposlilo. Opaziti pa je, da se vsak teden sprejemajo posamezniki, ki še niso bili zaposleni pri KID, dočim delavci iz Dobrave ostajajo še dalje brez posla. Zaupniki dobivajo po navadi odgovor, da so temu krive višje sile... Potrebno bi bilo, da se to vprašanje že enkrat končno reši.

Tatvine v tovarni. V tovarni na Savi so pretekli teden zopet odkrili tatvine žičnikov. Podrobnosti še niso znane.

Nezgode v obratu na Savi. Pri sklopljanju vozov se je ponesrečil premikač Jamšek Jakob. Zadobil je težje poškodbe na desni roki. — Vajencu mehanične delavnice Ažmanu Zvonku pa je padla na kolena železna plošča in mu povzročila precejšnje odrgnine. Mladima sodrugoma želimo skorajšnje okrevanje.

V bolnico krajevne bratovske skladnice so minulo nedeljo zvečer prepeljali g. dr. Potočnika, ki se je na Triglavu ponesrečil. V pondeljek pa so ponesrečenca odpeljali v ljubljansko bolnico.

Samomor. V noči od nedelje na ponedeljek se je obesil v drvarnici pri svojem stanovanju Meceli Florjan, ki je bil zaposlen v zavijalnici žičnikov v tovarni na Savi. — Vzrok samoumora še ni znan.

Velenje

Naročniki »Delavske Politike«, ki so z naročnino v zaostanku, naj isto nemudoma poravnajo pri poverjenikoma ss. Znoju in Valenčaku, in sicer: rudarji po izplačilu vsakega 15. v mesecu, železničarji pa 1. v mesecu. Delavski tisk je odvisen od rednih plačnikov, ker le na ta način lahko uprava redno izdaja list in je odgovorna za svoje poslovanje. Vsak naročnik je pa tudi dolžan, da poravna pravočasno naročnino. Seznam naročnikov se nahaja pri poverjenikih.

Rovarjenje proti »Zvezi rudarjev«. Poročali smo že, kako in čemu je morala podružnica »Zveze rudarjev« odkloniti ponudeni vstop rudarja L. K. radi njegovega nedopustnega zadržanja pri glasovanju v Bratovsko skladnico. Posledica je bila, da je začel g. K. kar vsestransko delati proti organizaciji in članom lokalnega odbora II. skupine. Med pričami je g. K. grozil, da se bo maščeval. To je poskušal izvesti na občnem zboru »Zadruge državnih uslužbencev« Velenje-Zabukovca. Uspelo mu je toliko, da je napravil trenutno zmedo med članstvom s predlogom, da se ukine nagrada odbornikom za zamujeni čas. Značilno je najbolj to, da se je postavil na stran g. K. znan delavski prijatelj, gospod inženjer, ki je posebno »naklonjen« našemu organizacijskemu borcu s. Polancu. Kar idiličen je ta objem. Sedaj se je šele pokazalo, kako pravilno je organizacija postopala, ko je odklonila sprejem g. K. v organizacijo. Takrat je g. K. delal še prikrito, kar sedaj počenja očitno. G. K. seveda ne rabi organizacije in njene razredne borbenosti, kajti on je stalno zaposlen in zato tudi spada v tabor, kjer se je sedaj usidral za borbo proti nam organiziranim rudarjem. **Rudar.**

Črna pri Prevaljah

Le redko kedaj se oglasimo iz naše kotline, čeprav je tudi pri nas marsikaj novega. Nekako pred enim tednom se je po rudniških revirjih raznesla vest, da se je prvič javno pojavil nek »naci« v vlogi obratnega zaupnika pri neki intervenciji. Dosegel je baje moralen poraz. — Dotični, ki je to intervencijo izvršil, ni zaposlen v tem obratu in mu tudi razmere niso znane. Dvomimo tudi, da bi poznal obratne razmere. Da so naciji vršili intervencije nam je bilo znano, ali sedaj nam ta slučaj dokazuje, da se hoče ta junak na vsak način usposobiti za slučaj, da bo, ako bo izvoljen, lahko še kar nastopal. Toda v čigavo prid? Stvar je zanimiva in bomo v bodoče še o tem kaj več poročali, ker, kakor se sliši, je baje to delo gotovim gospodom všeč.

Studenci pri Mariboru

Seja občinskega sveta. Na zadnji seji občinskega odbora so razpravljali o važnih komunalnih zadevah. Zlasti so obravnavali vprašanje broda, ki naj veže Studenci z Mariborskim otokom. V posamezne odseke so bili izvoljeni: V cestni odsek: Kreuh, Omulec, Kac, Sagadin, Pregl in Lorber. V gradbeni odbor: Kaloh, Omulec, Kac in Pregl. Socialni in ubožni odsek: Brenčič, Kac, Vranc, Stuhec, Pavalec, Oblak, Kumperščak in Schreiber. Pokopališki odsek: Pušnik, Kac, Habjanič, Oblak in Papež. Odsek za električne zadeve: Spaner, Pregl, Sagadin, Pec in Papež. Poljedelski odsek: Kolnik, Omulec, Pec in Pezdiček. Sanitetni odsek: Omulec, Filipančič, Komisar in Schreiber. Gospodarski odsek: Pregl, Kac, Brenčič, Kreuh in Papež. Šolski odsek: Kaloh, Pušnik, Vranc, Brenčič, Kac in Spaner. Obrtni odsek: Kumperščak, Omulec, Papež, Pec in Filipančič.

I. Delavsko kolesarsko društvo, podružnica Studenci, priredi v nedeljo, dne 3. maja otvoritveni izlet k s. Magdiču v Rušah. Odvoz ob pol 2. uri izpred društvenega lokala v Studencih. Člani in gostje dobrodošli!

Otroški vozički
od Din 240·—
naprej pri tvrdki
Bogomir DIVJAK
Maribor, Glavni trg 17 - Zahtevajte cenik!

Mariborske specialitete
brez konkurence po kakovosti in okusu
ROBAUS - SUHOR
Za bolnike in slabotno deco
Robaus zdravilni prepečenec.
Zdrav okusen kruh vsake vrste, najfinejše luksuzno pecivo, holandski mlečni kruh in kekse priporoča pekarna
Karl Rakuša - preje Robaus
Koroška cesta 24 - Telefon 2244

Ptuj

Težave brezposelnih. Upali smo, da bodo naši brezposelni dobili vsaj sedaj dela pri novih zgradbah. Toda zopet smo razočarani. Podjetniki sprejemajo rajši kmečke sinove, kot domače mestne brezposelne proletarce, ker kmečki sinovi lažje delajo za sramotno nizko mezdo po Din 1.50 na uro, ki jo ponujajo. Pri 10-urnem delu torej znaša zaslužek komaj Din 15.—, a še od tega se odtegnejo prispevki za bolniško zavarovanje itd. In tako ni bede ne konca ne kraja.

Nesrečno pijančevanje. Poboji in umori v naši okolici se kar vrstijo eden za drugim. Zopet sta po pijančevanju v vinotoču pri Vurbergu obležala mrtva v pretepu 22 in 25-letna viničarska sinova Alojz in Franc Krepek. V krvavem pretepu so bile udeležene to pot že celo ženske. Alkohol ubija ravno reveže.

Mesto milodara s kolom čez pleča. — V Hajdini pri Ptuju imajo občinskega reveža, 60-letnega pohabljenca iz svetovne vojne, ki živi s 40 Din mesečne podpore, v kolikor ga ne oskrbujejo domačini, h katerim hodi od hiše do hiše. Ko pa je te dni pri neki »dobri hiši« ta revež zopet prosil, je dobil mesto milodara krepke zaušnice in končno še z lato po hrbtu. Bilo bi potrebno, da občina dogodek strogo preišče in krivce ovadi orožništvu ali sodišču. Taka posurovelost pohujšuje mladino, če se lahko izvaja nekaznovano, in že radi tega je občina poklicana, da napravi red in se zavzame za reveža.

Iz otroških ust.

»Mama, kako se pa narede jajca?«
»Kokoš jih zleže«.
»Petelin pa ne?«
»Ne, srček, petelin ne leže jajc.«
»Zakaj ne, mama? Ali noče, ali ne more?«

Klobuke, obleke, letne majce, sandale i. t. d.
nudi ugodno
konfekcijska trgovina
Jakob Lah, Maribor, Glavni trg 2

Prima Chrom dvokolesa
znamke
WANDERER
na obroke - Velika izbira dvokolesnih delov in gumija (plaščev, zračnih cevi) zelo poceni
Franc Lepoša, d. z o. z.
Na drobno! **Maribor** Na debelo!
Aleksandrova cesta 39

Gostilna Antonija Pori v Guštanju
se priporoča za obisk, za vse drugo pa se naj gosti sami prepričajo.

Priporoča se manufakturna trgovina
Miha Osredkar / Kranj
Nizke cene! Najnovejši vzorci!

Pekarna I. Oberžan
Zavodna Celje

Maks Zabukošek
krojaški „Atelje"
Cankarjeva ul. Celje

„Klavnica" r. z. z. o. z. v Guštanju
se priporoča svojim zadružnikom in odjemalcem za obilen obisk. Zavednost naj zmaga!

Albin Jazbec
KONFEKCIJSKA TRGOVINA
Kranj

Ne rabite konfekcije, ker dobite obleke vseh vrst po Vaši meri in želji razmerom. še cenejše pri znanem krojaču
KARNER VINKO,
Maribor, Rotovški trg 4

Tovarniška kantina v Guštanju
se priporoča za stalen obisk.

Brivec in frizer
Ivan Vozlič
Vodnikova ulica Celje

Gostilna Milonig v Guštanju
toči prvovrstna štajerska vina. Vsak dan sveže pivo. Dobra jedila. Prenočišča. Nizke cene

„Elita" ČEVLJARNA
KRANJ, TAVČARJEVA 12
se priporoča delavstvu. Cene solidne!

„Hotel Pošta"
Prvovrstna kuhinja in mesarija
Rebenschegg Celje

Podpisana pivovarna in žganjarna
priporoča vsem cenjenim odjemalcem svoje priznano prvovrstno
marčno in bok-pivo
slivovko lastnega izdelka, zalogo vina in piva, ruma, likerjev itd.
Pivovarna in žganjarna
Josip Tscheligi - Maribor
Koroška cesta

HRANILNO IN POSOJILNO DRUŠTVO DELAVCEV V MARIBORU

regist. zadruga z omej. zavezo

Pošt. ček. račun št. 13.143 - Telef. 2635

Uradne ure: Vsak torek od 6. do pol 8. ure zvečer in vsako soboto od 4. do 6. ure zvečer v društveni pisarni: **Frankopanova ulica 37 v lastni hiši.**

Hranilne vloge se obrestujejo s 4%, odnosno 5% proti odpovedi.

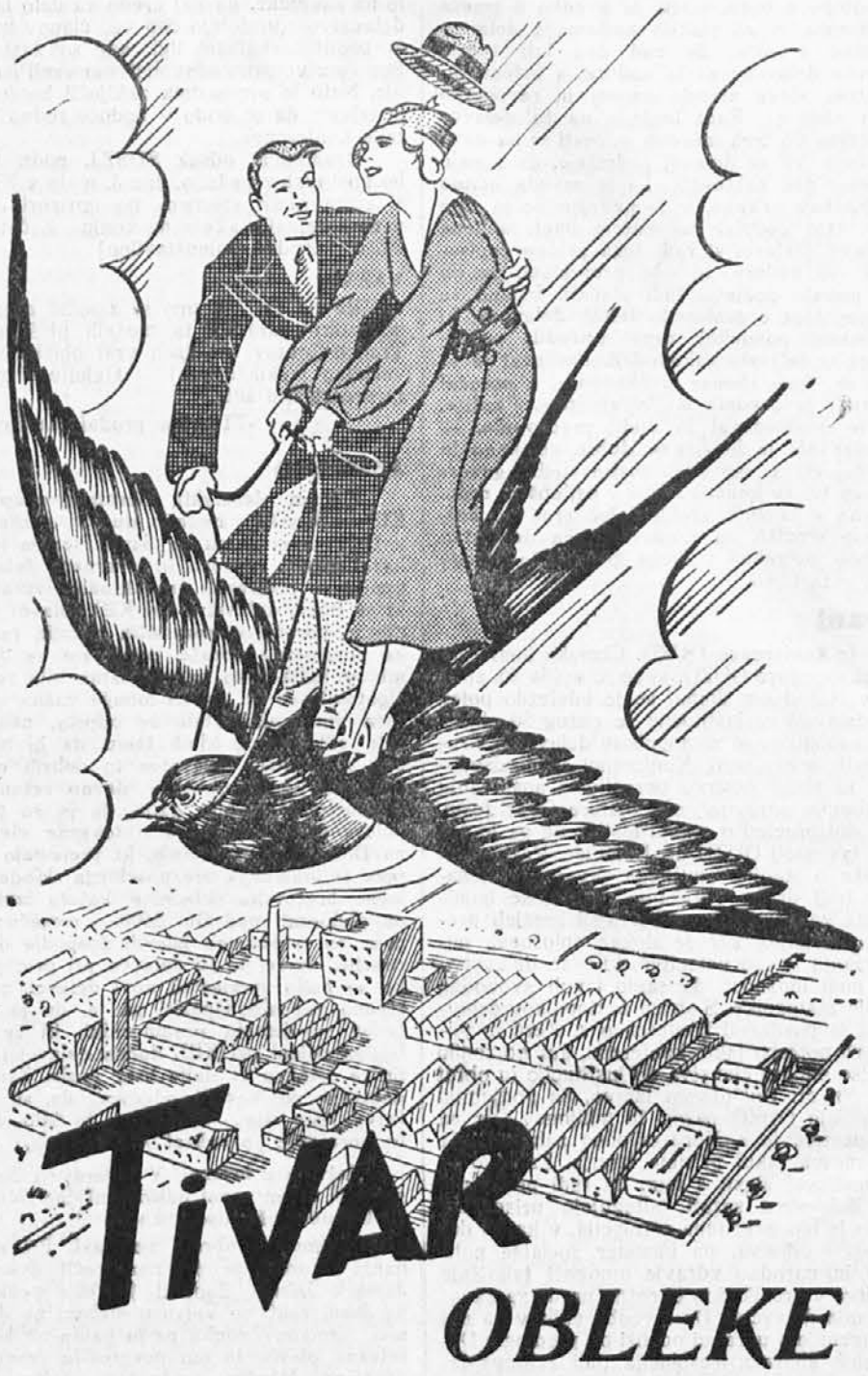

Kupujte svoje potrebščine pri naših inserentih.

Za obilen obisk se priporoča
Miroslav Tassotto, Guštanj
brivec, frizer, vlasuljar. — Trajna ondulacija.

Mesarija Hrovat Alojz in Anton
Primskovo 177 pri Kranju
POZOR! V zalogi razno prvovrstno meso, kakor tudi suhi mesni izdelki. Turisti dobijo dobro zalogo za v planine. — Cene proti kvaliteti solidne. Slabo blago je dvakrat plačano — Naša parola: Svoji k svojim!

Najcenejše in najboljše kupiš v usnjarni
VIKTOR KOSI
MARIBOR
Kralja Petra trg štev. 9

SOKO obleke
priznano najboljše in najcenejše
Jos. Karničnik, Maribor, Glavni trg 11
Tovarniška zaloga perila. Modne stvari.

Galanterija,
pletenine,
nogavice
papir itd.
SLAVAN RIBARIC
Maribor, Glavni trg 14 - - Rotovž

Šiviljske in modne potrebščine
rokavice, nogavice, srajce, kravate, čipke, kombineže itd. v modni trgovini
Anton Paš, Maribor
Slovenska ulica 7

Nižja najemnina! Manjši stroški!

Naznanilo.
Eksportna hiša „LUNA“ se preseli 1. majnika **na Glavni trg 24,** zraven tvrdke Singer
Cenjene stranke, ki pridejo v smeri od Glavnega kolodvora, se naj poslužijo mestnih avtobusov in jim pri nakupu vrnemo denar na podlagi voznega listka. — **Ne pozabite na novi naslov!**
V korist kupcev! Znižane cene!

Širite „Delavsko politiko“

Delavci, nameščenci, meščani!
Zdrava in rdeča lica dobe, kdor hruh Delavske pekarne je!
Kupujte vedno najboljši hruh iz
Delavske pekarne v Mariboru
Prodajalne: Glavni trg 19, Aleksandrova cesta 29, Stolna ulica 21, Koroška cesta 60, Tržaška cesta 38.

Otvoritveno naznanilo!
Podpisana vljudno naznanjam cenj. občinstvu, da bom s 1. majem otvorila v lastni hiši Aleksandrova cesta 19
trgovino s kratko robo in pleteninami
„Lia“ (preje „Luna“)
Prevzamem tudi vse vrste plisse-ajour-dela in entlanje, kakor tudi izdelovanje gumbov iz blaga, usnja itd.
Moja nova zaloga je najboljše sortirana in se bom potrudila postreči cenj. občinstvo kulantno in najcenejše.
Prosim cenj. občinstvo, da si brezobvezno ogleda mojo bogato zalogo modnih izdelkov.
Cenj. občinstvu se priporoča
z odličnim spoštovanjem
„Lia“
Amalija Tischler
Maribor, Aleksandrova 19

Za konzorcij izdaja in urejuje Adolf Jelen v Mariboru. — Tiska: Ljudska tiskarna, d. d. v Mariboru, predstavitelj Josip Ošlak v Mariboru.